

PIĄTE SPRAWOZDANIE
DYREKCYI
C. K. II. SZKOŁY REALNEJ
WE LWOWIE
ZA ROK SZKOLNY
1908.

L W Ó W.
NAKŁADEM DYREKCYI ZAKŁADU.

Drukarnia Udziałowa, Lwów, Kępczaka 20.

1907.

REV. ALAN SPOFFORD

MM

Znaczenie nauki geometrii wykresnej w programie wykształcenia ogólnego.

Krakowska komisja reformy szkoły średniej wypowiada na czele ułożonego przez siebie programu nauk matematyczno-przyrodniczych, uwagi ogólne, z których przytoczę niektóre wyjątki :

„Nauki przyrodnicze stanowią w szkole realnej, podobnie jak filologia klasyczna w gimnazjum, podstawę wychowawczą. Wynika stąd, że przy nauczaniu ich celem najważniejszym ma być nie udzielanie uczniom pewnej dozy wiadomości, lecz kształcenie pewnych władz umysłu, które przy pomocy tych przedmiotów przedewszystkiem wykształcić się dadzą...”

A dalej czytamy :

„Celem nauk przyrodniczych w szkole realnej jest więc :

1. zaprawienie do bystrej i ścisłej obserwacji;
2. wyrobienie zdolności logicznego myślenia;
3. nauczanie dostrzegania w zjawiskach natury problemów, ścisłego ich formułowania, oraz, choćby w najprostszych przypadkach, samodzielnego ich rozwiązywania drogą własnych, przez siebie obmyślanych i wykonanych obserwacji i doświadczeń;
4. budzenie intuicji przyrodniczej.
5. wyrobienie zdolności radzenia sobie samemu, zręczności i praktyczności;
6. zaznajomienie ucznia z najważniejszymi zjawiskami i prawami przyrody, oraz ich głównymi zastosowaniami praktycznymi“.

Jakkolwiek z planem nauki geometrii wykreślnej, zawartym w tym referacie, niezupełnie się godzę, i uwagi odnośne na jednym z posiedzeń lwowskiej komisji reformy szk. średn. wypowiedziałem, to jednak, godzę się w zupełności na sformułowanie celu nauk przyrodniczych i niech mi będzie wolno przyjąć je za punkt wyjścia do dalszych rozważań. Chodzi mi o wykazanie jak wybitną rolę w tak sformułowanym programie odgrywa nauka geometrii wykreślnej i o ile jest ona przedmiotem ogólnie kształcącym.

Należy przedewszystkiem zwrócić uwagę na stosunek wzajemnego oddziaływania w jakim pozostają: wykształcenie poglądu opartego na zdolności spostrzegania a ukształtowanie życia umysłowego i wykształcenie inteligencji. Godzimy się prawdopodobnie wszyscy na to, iż wszelkie kształcenie umysłu i uczuć rozpoczyna się od ćwiczenia i kształcenia zmysłów, oraz za ich odbywa się pośrednictwem. Tylko na podstawie wyobrażeń zmysłowych wznosić możemy cały gmach wykształcenia ogólnego. Z tem co widzimy i słyszymy wiążą się pierwsze odruchy naszych uczuć i pożądań, z tego co wogóle zmysłami spostrzegamy płyną pierwsze impulsy do tworzenia pojęć. Jakże rozmaita jest jednak dokładność spostrzegania u rozmaitych indywiduów! Jedno i to samo zjawisko wywołuje u jednego zawile wrażenie ogólne, które może być przyjemne, nieprzyjemne lub obojętne i może pobudzić do jakiejś instynktownej czynności, albo pozostać bez wpływu, — drugiemu przedstawi się ono jako kompleks bardzo rozmaitych części składowych, z których jedne silniej, inne mniej intensywnie w wyobraźni występują i prowadzą do rozmaitych sądów, oraz do kombinacji z poprzednio utworzonymi wyobrażeniami.

Tak np. inaczej patrzy na krajobraz, inaczej widzi go i pojmuje artysta malarz, inaczej przyrodnik, a inaczej pierwszy lepszy „zjadacz chleba — filister“.

Z tego w jaki sposób i z jaką dokładnością zapomocą zmysłów chwytały rozmaite wrażenia i pojmujemy świat zewnętrzny, wnioskować można o tem, z jakiego punktu widzenia w naszym życiu duchowym ten świat zewnętrzny rozpatrujemy. A jak z jednej strony sposób zmysłowego spostrzegania wywiera decydujący wpływ na właściwości i kierunek naszych uczuć i pożądań, oraz na tworzenie się naszych pojęć, tak z drugiej strony ukształtowane już wyobrażenia, pojęcia, uczucia i pożądania wpływają na posługiwanie się zmysłami, na ćwiczenie i kształce-

nie jednych a zaniedbywanie drugich. Im bardziej wydoskonaloną jest zdolność spostrzegania, tem pewniej możemy przedmioty naszej obserwacji uzupełniać przez wnioskowanie, o tem co dla naszych zmysłów pozostaje zakrytym, a przy tem wnioskowaniu tworzymy znów wyobrażenia, wiążące się bezpośrednio, ze znanymi już formami przestrzennymi. Dlatego: Abstrahować sądzić, tworzyć pojęcia można nauczyć się i nauczyć kogoś tylko na spostrzeżeniach z dobytých zmysłami. A przede wszystkim zmysłem wzroku. Już bowiem z natury ma oko powierzona sobie kontrolę jakby nad innymi zmysłami i niejako kierownictwo tymi zmysłami. Dla wszystkich skomplikowanych spostrzeżeń dokonywanych zmysłami, oraz dla wyobrażeń z tych spostrzeżeń utworzonych, są zmysł wzroku i wyobrażenia wzrokowe punktami środkowymi, około których inne spostrzeżenia i wyobrażenia się grupują. Zarówno naturalna przewaga zmysłu wzroku nad innymi zmysłami, jak i donioślejsze niż innych znaczenie tego zmysłu w rozwoju życia duchowego mają swe źródło w tem, że oko ma możność chwywania bez porównania większej różnorodności form elementarnych i o wiele różnorodniejszych kombinacji tych form, niż którykolwiek inny zmysł, oraz, że zdolnem jest ono ogromną ilość wrażeń przyjmować równocześnie. Jest rzeczą ogólnie znaną: im większa ilość elementów, tem bardziej wielką jest ilość kombinacji z tych elementów dających się utworzyć, więc także ogromna ilość abstrakcyi, sądów, wniosków i pojęć na podstawie spostrzeżeń wzrokowych poczynionych.

Wszystkie te powyżej przytoczone uwagi i zdania są oddawna znane, ogólnie przyjęte i uznane. Przytaczając je, powtarzam je tu tylko dlatego, by zwrócić uwagę, że z tych pobieżnie zresztą naszkicowanych powodów nadaje się zmysł wzroku w szczególności do gruntowniejszego, specjalnego kształcenia i takiego kształcenia wymaga. Gdyż z widzeniem ma się rzecz podobnie jak z mową: Każdy uczy się tego wprawdzie łatwo i sam z siebie, a tem lepiej, im bardziej wykształconem jest jego otoczenie, ale uczy się w ten sposób tylko o tyle, o ile to ze względu na praktyczne potrzeby jest koniecznem i doprowadza tylko do pewnej mechanicznej biegłości, nie mając możności świadomego opanowania poszczególnych momentów.

Warunkami koniecznymi i rezultatami dobrego widzenia i spostrzegania są: wyrazistość i należyte ustosunkowanie wyobrażeń, bogactwo tych wyobrażeń i swobodne

posługiwanie się niemi. Pierwsze dwa, to podstawa wyobraźni reproduktywnej drugie — to warunki fantazyi twórczej.

Kształcenie zmysłu wzroku i wyobraźni pojęte i przeprowadzone z tego punktu widzenia jaki tu po krótko starałem się określić, a czyniące zadość podanym powyżej warunkom — oto **główny cel nauki geometryi wykreślnej w szkole średniej.**

Mógłby ktoś sądzić, że zadanie to spełnia wystarczająco nauka rysunków odręcznych. Tak jednak nie jest. Malarzowi nie tyle bowiem chodzi o ścisłość i dokładność reprodukowanych wrażeń wzrokowych, ile o zachowanie głównych proporcji i harmonijny obraz całości, krótko mówiąc o indywidualne odtworzenie wrażenia ogólnego jakie oko jego odbiera. Inne natomiast zadanie stawia sobie geometrya wykreślna. Geometrya wykreślna uczy nas przedstawiać utwory przestrzenne, przedmioty świata zewnętrznego tak, aby z obrazu powziąć można dokładne wyobrażenie o kształcie, położeniu i o wymiarach każdego przedmiotu, aby więc możliwem było z samego tylko obrazu dany przedmiot odbudować w jego prawdziwej postaci i rzeczywistej wielkości. Cel ten osiąga geometrya wykreślna za pomocą metod rzutowych, których źródłem jest proces widzenia i które co do istoty swej są abstrakcją procesu widzenia. Wiadomo, iż promienie światła idące od poszczególnych punktów jakiegoś przedmiotu, dostają się przez źrenicę do wnętrza oka i tam na siatkówce tworzą obraz przedmiotu. Zastąpmy źrenicę dowolnym punktem „O” w przestrzeni a siatkówkę — płaszczyzną „II”, to proste, łączące punkt „O” z poszczególnymi punktami jakiegoś przedmiotu utworzą obraz tego przedmiotu na płaszczyźnie „II”. Nazywamy: punkt „O” **środkiem rzutów**, płaszczyznę „II” **płaszczyzną rzutów**, obraz przedmiotu — **rzutem** tego przedmiotu, a proste zastępujące promienie widzenia, **promieniami rzucającymi**.

Położenie środka rzutów i płaszczyzny rzutów względem przedmiotu może być zupełnie dowolne. Jeżeli środek rzutów dany jest w skończonej odległości od płaszczyzny rzutów, to mamy do czynienia z **rzutami środkowymi**, jeżeli przesuniemy środek rzutów w dowolnym kierunku na odległość nieskończenie wielką, wówczas promienie rzucające staną się równoległymi — a taki rodzaj rzutów nazywamy **rzutami równoległymi** (ukośnymi). Jeśli środek rzutów znajduje się w nie-

skończoności na kierunku prostopadłym do płaszczyzny rzutów, to wszystkie promienie rzucające są do płaszczyzny rzutów prostopadłe a rzuty takie nazywają się rzutami prostokątnymi. Zapomocą nadzwyczaj prostych i łatwych sposobów pozwala nam każda z metod rzutowych geometrii wykreślnej oznaczyć z całą dokładnością położenie punktu w przestrzeni, tak, że posługując się bardzo nieskomplikowanymi konstrukcjami możemy z zupełną ścisłością oznaczyć kształt, położenie i wymiary każdego przedmiotu, którego obraz (narysowany według zasad geometrii wykreślnej) jest dany. Dostarcza więc geometria wykreślna człowiekowi myślącemu, przez swą metodykę i przez swą mowę tj. rysunek, środka do śledzenia pomyślanego utworu przestrzennego od elementu do elementu oraz do kontrolowania i udowodniania wszelkich wniosków przy tej sposobności poczynionych. Najdrobniejszy błąd w budowie pomyślanego utworu przestrzennego występuje natychmiast przy konstruowaniu obrazu tego utworu, a ponieważ przy tej czynności poszczególne części rysunku z nieporównaną ścisłością w prawidłowym porządku następować muszą, zatem od powstania obrazu przedmiotu w wyobraźni tworzącego, aż do zupełnego wykończenia tego obrazu na papierze, odbywa się nieustannie duchowa praca, ćwiczenie myśli i wyobraźni, jakie mała która umiejętność w tym stopniu nastęcza. Przez ścisłość i prostotę swych wywodów ma nauka geometrii wykreślnej doniosłe znaczenie dla rozwoju wykształcenia formalnego. Ścisłość cechująca jej budowę zagnała uczącego się do prawidłowego wnioskowania i kojarzenia pojęć, a gdy znów istota tej umiejętności dotyczy własności postaciowych i położenia rozmaitych utworów przestrzennych, przeto zaprawia ona umysł do pojmowania stosunków przestrzennych, ćwiczy więc i rozwija wyobraźnię przestrzeni, która każdemu człowiekowi, na każdym polu pracy niejednokrotnie zapewne jest potrzebną. I dlatego słusznem jest zdanie twórcy geometrii wykreślnej Monge'a, który kiedyś powiedział: „...La géométrie descriptive doit devenir un jour une des parties principales de l'éducation nationale parce que les méthodes qu'elle donne sont aussi nécessaires aux artistes¹⁾ que le sont la lecture, l'écriture et l'arithmétique.“

¹⁾ Słowo „artiste“ ma w języku francuskim obszerniejsze znaczenie niż „artysta“ w języku polskim.

Aby wyraźniej i dokładniej okazać znaczenie nauki geometrii wykreślnej dla wykształcenia ogólnego chcę jeszcze w krótkości zwrócić uwagę na stosunek jej do matematyki i nauk przyrodniczych, — a to dlatego, że nauka obu tych umiejętności oddawna zajmuje wybitne miejsce w programie wykształcenia ogólnego. W pierwszym rzędzie stoi oczywiście matematyka, której rozwój dzisiejszy, podziw wzbudzający, bardzo wiele zawdzięcza nauce Monge'a. Gdy geometria Descartes'a zdawała się wyczerpywać swą potęgę, dostarczyła jej geometria wykreślna nowych metod badania i posłużyła za pochodnię w poszukiwaniach i w ocenianiu rezultatów geometrii analitycznej; oswoiła nas bowiem geometria wykreślna z kształtami ciał i pozwoliła pojmować je z dokładnością i pospiechem, wykryła nadto związki między utworami trójwymiarowymi w przestrzeni, a ich obrazami dwuwymiarowymi na płaszczyźnie, dając początek nowej gałęzi matematyki tak zw. geometrii „nowszej“ „syntetycznej“ albo „rzutowej“. Jak wielkie ma znaczenie umiejętnie wykształcona wyobraźnia przestrzeni jako podstawa intuicji matematycznej wykazuje słynny uczony francuski Poincaré¹⁾ i nazywa *logikę* narzędziem rozumowania i dowodzenia, zaś *intuicję* narzędziem twórczości, z reguły niezbędnem dla odkrywcy nowych prawd.

Lecz nie tylko dla matematyki, jako dla umiejętności posiada geometria wykreślna wielkie znaczenie, ale także dla metody nauczania jej. Ktokolwiek bowiem zajmował się nauczaniem matematyki, doświadczał niejednokrotnie z jaką trudnością przychodzi uprzystępnić pewne związki przestrzenne rozumowaniem li tylko na rachunku opartem, szczególnie przy nauce stereometrii, trygonometrii sferycznej, analityki przestrzennej, astronomii i t. p. Rysunek stosowany w tych wypadkach jako środek pomocniczy przy rachunku, a użyty bez znajomości zasad geometrii wykreślnej błędnie i niezręcznie, nie ułatwia, ale utrudnia naukę, nie jest bowiem zrozumiałym dla umysłów niewyćwiczonych w pojmowaniu przestrzeni lub co gorsza rozumianym bywa fałszywie i błędnie.

Także i dziedzina naturalisty otwiera pole dla geometrii wykreślnej, w zoologii i botanice przy nauce anatomii, szczególnie jednak w nauce krystalografii. Tylko wtedy gdy studyjający potrafi konstruować poprawne obrazy form krystalograficznych, czego nawiasem powiedziawszy bez znajomości zasad geometrii wy-

¹⁾ Poincaré: „Der Wert der Wissenschaft (tłomacz. z francuskiego E. i H. Weber).

kreślnej zrobić nie zdoła, może obudzić się należyte pojęcie tej nauki i jej zrozumienie. W przeciwnym razie wyradza się studjum krystalografii w bezwartościową, bo mechaniczną i pamięciową naukę.

Przejdźmy wreszcie w dziedzinę sztuki: malarstwa i rzeźby. Jeżeli bowiem dla wykształcenia ogólnego znajomość sztuki ma niepospolite znaczenie, to przez to samo nabiera wagi nauka rysunku i geometrii wykreślnej. Ten tylko umie patrzeć, widzieć i wiedzieć co widzi, kto wyćwiczył umysł w pojmowaniu przestrzeni. Ogólne wrażenie odniesie każdy człowiek, ale nieskończenie więcej odczuje, trwalsze zyska zadowolenie i korzyść dla estetycznego wykształcenia ten, kto ma wprawę w śledzeniu linii, kto wyćwiczył gimnastyką myśli, jaką jest nauka geometrii wykreślnej, wyobraźnię i pamięć kształtów. Pouczają nas nadto dzieje malarstwa, iż rozwój jego szedł w parze z postępowaniem perspektywy a jego wiek złoty przypada właśnie na te czasy, kiedy zasłynęli mistrze perspektywy; Leonardo da Vinci we Włoszech i Albrecht Dürer w Niemczech.

Geometria wykreślna dostarczyła jednak nietylko zasad rysunku naśladowującego łudząco naturę w malarstwie, ale podała także prawa rządzące płaskorzeźbą, która jest trójwymiarowym obrazem przestrzeni. Powstała w ten sposób nauka zwana perspektywą płaskorzeźby, która później znalazła zastosowanie także w architekturze, w sztuce urządzania dekoracji teatralnych, i t. d. i t. d. Na tych pobieżnych zresztą wskazówkach kończę uwagi o stosunku geometrii wykreślnej do innych ogólnie kształcących umiejętności. Gdy zaś prócz tego tak ogromne znaczenie ma umiejętność geometrii wykreślnej w dziedzinie techniki, a przez to także znaczenie dla postępu i kultury w najobszerniejszym tych słów znaczeniu, — nie wyda się z pewnością przesadą zdanie wypowiedziane przez słynnego filozofa Comte'a w jego znamiennym dziele p. t.: *Cours de philosophie positive*¹⁾, w którym pisze on o geometrii wykreślnej: *„Cette importante création mérite singulièrement de fixer l'attention de tous les philosophes, qui considèrent l'ensemble des opérations de l'espèce humaine, comme étant un premier pas, et jusqu'ici le seul réellement complet, vers cette rénovation générale des travaux humains, qui doit imprimer à tous nos arts un caractère de précision et de rationalité si nécessaire, à leurs progrès futurs“*.

¹⁾ Cours de philosophie positive; deuxième édition, Paris 1864 Tome premier, p. 301.

Tem zdaniem pozwolę sobie zakończyć niniejszą rozprawkę. Nie roszczę sobie pretensyi do nazwania jej oryginalną, zaznaczam, iż chodziło mi tylko o zwrócenie uwagi na naukę przedmiotu, który w szkolnictwie naszym nie spotyka się dotąd z należytem ocenieniem, którego wartość kształcąca oceniana bywa najczęściej z fałszywego stanowiska. Jeżeli zdołam się przyczynić do sprostowania mylnych poglądów cel mój będzie osiągnięty.

Władysław Rembacz.

I.

Statystyka Zakładu:

Skład grona nauczycielskiego z końcem roku szkolnego 1907/8.

A) Nauczyciele przedmiotów obowiązkowych:

1. **Lityński Michał**, c. k. dyrektor, członek rady miasta Lwowa, uczył historii w kl. Va, tyg. godz. 3.

2. **Chmielowski Janusz**, zast. naucz. gosp. kl. Ia, uczył j. franc. w kl. IIIa, matem. Ia, IIa, IIIa, IVa, fizyki IV b; tygod. godz. 18.

3. **Franta Ferdynand**, zast. naucz. gosp. kl. Ic, uczył matem. w kl. Ib c, III c, IV b, Va b; tyg. godz. 20.

4. **Ks. Głęb Jakób**, c. k. profesor, uczył rel. rzym.-kat. w kl. Ia, IIa b, IIIa b c, IVa, Va, VIIa b; tygod. godzin 20.

5. **Gruchała Jan**, zast. naucz. uczył fiz. w kl. III c, matem. III b, hist. nat. Ia b, II b, Va b c; tygod. godzin 18.

6. **Grzymalski Stanisław**, zast. naucz. gospodarz kl. III c, uczył j. franc. w kl. III b c, IV a b; tygod. godzin 17.

7. **Rawel Julian**, c. k. profesor, artysta malarz, zawiadowca gabinetu rys. odręcznych, uczył rys. odręcz. w kl. IVa, Va b, VI a b, VII a b; gimn. Ia b c, III a b c, IVa, VII a b; tygod. godz. 35.

8. **Janik Michał**, dr. fil. c. k. profesor, gosp. kl. IVa. członek Komisji językowej Akademii Umiejętności w Krakowie, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, członek rady miasta Lwowa, uczył jęz. pol. w kl. IV a, Va, VI b, VII c; tygod. godzin 14.

9. **Jarecki Kazimierz**, dr. fil. c. k. prof. gosp. kl. Va; uczył jęz. franc. w kl. Va, VI a b, VII a b; tygod. godzin 15.

10. **Juński Stefan**, egz. zast. naucz. gosp. kl. Vc; uczył geometrii wykreślnej w kl. II b, III b c, IV b, V b c, VII b; tygod. godzin 16.

11. **Ks. Jurkiewicz Józef**, proboszcz parafii św. Łazarza, egz. zast. naucz. uczył rel. rzym.-kat. w kl. Ib c, IV b, V b c, VI a b; tygod. godzin 14.

12 **Krygowski Zdzisław**, dr. fil. c. k. prof., docent politechniki, zawiadowca gabinetu fizyki, uczył matem. w kl. VII a b fizyki VII a b; tygod. godzin 16.

13. **Ks. Leżohubski Teodozy**, c. k. prof., uczył rel. grec.-kat. w kl. I c, II b, III c, IV b, V c, VI b, VII b; tygod. godzin 14.

14. **Łomnicki Jarosław**, c. k. prof. w b. r. na urlopie.

15. **Miedniak Władysław**, zast. naucz. gosp. kl. VI a, uczył mat. w kl. V c, VI a b, fizyki IV a, VI a b; tygod. godzin 20.

16. **Motylewski Zygmunt**, dr. fil. et rerum technicarum, c. k. prof. zawiadowca gabinetu chemii, uczył chemii w kl. IV a b, V a b c, VI a b; tygod. godzin 16.

17. **Müller Feivel**, zast. naucz. gosp. kl. II a, uczył. jęz. niem. w kl. II a b, III a b; tygod. godzin 22.

18. **Niemczykiewicz Konstanty**, artysta malarz, zawiadowca gabinetu rys. odręcz. dla klas niższych, zast. naucz. gosp. kl. III b, uczył rysunków odręcznych w kl. I a, II a b, III a b c; tygod. godzin 24.

19. **Paczosa Franciszek**, c. k. prof. gosp. kl. V b, uczył jęz. polsk. w kl. I a b, V b c, VI a; gimnast. II a b, IV b, V a b c, VII a b; tygod. godzin 33.

20. **Polakowski Zygmunt**, zast. naucz. uczył jęz. pol. w kl. II b, III c, IV b, VII a, hist. III b; tygod. godzin 16.

21. **Rembacz Władysław**, c. k. naucz., uczył geom. wykr. w kl. II a, III a, IV a, V a, VI a b, VII a; tygod. godzin 17.

22. **Rudeński Klemens**, zast. naucz. gosp. kl. IV b, uczył jęz. niem. w kl. I b c, IV a b; tygod. godzin 20.

23. **Rudnicki Stefan**, dr. fil. c. k. prof., docent Uniwersytetu, zawiadowca gabinetu geograf. uczył geografii w kl. I a, II a b, III b c, IV a b, historii V b; tygod. godzin 18.

24. **Rzuchowski Stanisław**, zast. naucz., gosp. kl. II b, zawiad. gabinetu hist. natur., uczył matem. w kl. II b, III b, fiz. III a b, hist. nat. I c, II a, VI a b, VII a b; tygod. godzin 21.

25. **Rogoszewski Witold**, egz. zast. naucz. dla gimnastyki, w b. r. na urlopie.

26. **Skoczylas Władysław**, artysta malarz, egz. zast. naucz. uczył rys. odręcznych w kl. I b c, IV b, V c, kaligr. I a b c, tygod. godzin 20.

27. **Stroński Stanisław**, dr. fil., zast. naucz. w b. r. na urlopie.

28. **Trojnar Józef**, c. k. prof. pomocnik dyrektora, gosp. kl. VII b, uczył jęz. niem. w kl. III c, V b c, VI a, VII b; tygod. godzin 21.

29. **Witwicki Tadeusz**, zast. naucz. gosp. kl. III a, zawiadowca biblioteki polskiej dla uczniów, uczył jęz. pol. w kl. III a b, histor. I a, II a, III c, IV b, V c, VI a; tygod. godzin 21.

30. **Węgiel Kazimierz**, c. k. naucz., gosp. kl. I b, uczył geogr. w kl. I b c, III a, histor. I b, II b, III a, IV a; tygod. godzin 17.

31. **Zagajewski Karol**, dr. fil., c k. prof., gosp. kl. VI b, zawiadowca biblioteki niem. dla uczniów, uczył jęz. niem. w kl. Ia, Va, VI b, VII a; tygod. godzin 18.

32. **Żypowski Leon**, zast. naucz., gosp. kl. VII a, uczył jęz. pol. w kl. Ia, II a, histor. Ic, VI b, VII a b; tygod. godzin 20.

Dla nauki religii mojżeszowej przydzielony:

33. **Tauber Meier**, dr. filoz. uczył rel. mojżesz.; tygod. godzin 14.

B) Asystenci:

1. **Stachiewicz Leon**, dla rysunków odręcznych, tygod. godzin 15.

2. **Rechowicz Kazimierz**, dla rysunków odręcznych, tygodniowo godzin 20.

3. **Gojewski Adolf**, dla geometrii wykreślnej, tygodniowo godzin 20.

C) Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. **Rudeński Klemens**, j. w. uczył jęz. ruskiego w dwóch oddziałach; tygodn. godzin 4.

2. **Martyniak Teodor**, nauczyciel szkoły ludowej, uczył śpiewu; tygod. godzin 4.

3. **Musianowicz Adolf**, uczył stenografii w dwóch oddziałach, tygodniowo godzin 4.

II.

Tematy do wypracowań w języku polskim.

Klasa V. a.

1. Moja miejscowość rodzinna, opis (domowe).
2. Zawiązanie akcyi w Iliadzie (szkolne).
3. Opis Soplicowa (domowe).
4. Zastugi Mikołaja Reja około rozwoju piśmiennictwa polskiego (szkolne).
5. Objawy życia u roślin. Na podstawie nauki botaniki (domowe).
6. Opis kolumny Mickiewiczowskiej na placu Maryackim we Lwowie (domowe).
7. Skargi na ułomności Rzeczypospolitej u pisarzy politycznych w wieku XVI.
8. Ostatnia zima we Lwowie (domowe).
9. Streścić sielankę Szymonowicza p. t. „Żeńcy“ (szk.).
10. Jakie powody sprowadziły upadek literatury polskiej w wieku XVII. (domowe).
11. Pan Pasek w Danii (szk.).
12. Pochwała Konarskiego (w formie mowy) (domowe).
13. Staszic wzorem prawego obywatela (domowe).
14. Przed nadejściem wakacyi (List do przyjaciela) (szkolne).

Dr. Michał Janik.

Klasa V. b.

1. Opis jednej z okolic Lwowa (w formie listu do przyjaciela) (domowe).
2. Humanizm i jego przedstawiciele w Polsce (szkolne)
3. Idealy życiowe u Reja (domowe).
4. Odkrycia M. Kopernika w systemie planetarnym i ich znaczenie. Na podstawie lektury szkolnej (domowe).
5. Żywot i charakterystyka Klemensa Janickiego na podstawie jego elegji: „O sobie samym do potomności“.
6. Zastugi Karola Wielkiego w dziejach cywilizacyi (domowe).
7. Hołd pruski według opisu J. Kochanowskiego (szk.).

8. Przechadzka po muzeum przemysłowym we Lwowie (dom.).
9. Jakie fazy przechodzi uczucie Kochanowskiego po śmierci Urszuli (szkolne).
10. Pogląd na rozwój poezji lirycznej w literaturze naszej złotego okresu (domowe).
11. Obłężenie Zbaraża (na podstawie „Ogniem i Mieczem“ H. Sienkiewicza) (domowe).
12. Powody upadku literatury w XVII. w. (szkolne).

Fr. Paczosa.

Klasa V. c.

1. Wysoki Zamek we Lwowie (Opis w formie listu) (domowe).
2. Długosz, jako historyk i wybitny przedstawiciel humanizmu (szkolne).
3. Wizerunek młodego człowieka u Reja (domowe).
4. Znaczenie roztoczy w przyrodzie (domowe).
5. Obrazki z obyczajowego i społecznego życia w poezji polskiej XV. w. (szkolne).
6. Historyczne znaczenie wędrowki narodów (domowe).
7. Jakie myśli rozwinął Kochanowski w poemacie: p. t. Satyr (szkolne).
8. Do wyboru *a*) Sprawozdanie z wycieczki do jednej z większych fabryk we Lwowie (domowe).
b) Przechadzka po ulicy Leona Sapiehy we Lwowie (dom.).
9. Tren XIX. jako ukojenie żalu po stracie Urszulki (szkolne).
10. Pierwiastek satyryczny w poezji złotego wieku literatury naszej (domowe).
11. Obrona Częstochowy (Na podstawie „Potopu“ H. Sienkiewicza) (domowe).
12. Jak i dlaczego Skarga każe ojczyznę miłować? (szkolne).

Fr. Paczosa.

Klasa VI. a.

1. Jakich reform domagają się pisarze polscy w XVI. i XVII. w. (domowe).
2. Zawiązki narodowego eposu w literaturze polskiej (szk.).
3. Pasek a Zagłoba (Próba charakterystyki porównawczej (dom.).
4. Wpływ Moliere na rozwój komedii polskiej w czasach Stanisława Augusta (szkolne).
5. Wpływ węgla i żelaza na rozwój przemysłu (domowe).
6. Walka z „Liberum veto“ w literaturze naszej XVIII. wieku (szkolne).
7. Bądź prosty a nie bądź prostakiem (A. M. Fredro) (domowe).
8. Filareci i filomaci (domowe).
9. Żywioł fantastyczny w balladach Mickiewicza (szkolne).
10. Charakterystyka Wallenroda (szkolne).

11. a) Która z zabaw podoba mi się najwięcej i dlaczego?
b) Polska w zapasach z Krzyżakami (domowe).
12. Rok 1812 w życiu a w poezji A. Mickiewicza (szkolne).

Fr. Paczosa.

Klasa VI. b.

1. Jakie czynniki spowodowały odrodzenie literatury w drugiej połowie wieku XVIII. (domowe).
2. Początki romantyzmu w literaturze polskiej (szk.).
3. Szarmancki a Walery (Charakterystyka porównawcza) (dom.).
4. Stronnictwa polityczne u schyłku Polski niepodległej (szkol.).
5. Wpływ chemii na rozwój przemysłu (domowe).
6. Tadeusz Kościuszko (W formie mowy pochwalnej).
7. Pierwiastek ludowy w poezji Brodzińskiego.
8. List do przyjaciela (na temat dowolny) (domowe).
9. Chłopięce lata Mickiewicza (szkolne).
10. Opisy przyrody w Panu Tadeuszu (domowe).
11. Tło historyczne Zamku kaniowskiego (szkolne).
12. Co rozumieć należy przez mesyanizm i jakie jego źródła (szkolne).
13. Życie rośliny (domowe).
14. Wiosna we Lwowie (w formie powiastki) (szkolne).

Dr. Michał Janik.

Klasa VII. a.

1. Znaczenie Mickiewicza (domowe).
2. Antygona a Ismena (Charakterystyka porównawcza) (szkolne).
3. Humanizm i jego znaczenie dla literatury polskiej (domowe).
4. Charakterystyka dwu światów w Nieboskiej Komedyi. (szk.).
5. Stanisław Staszic (w formie mowy pochwalnej). (domowe).
6. Idea Irydiona (domowe).
7. Fredro jako komedyopisarz (szkolne).
8. Woda jako czynnik geologiczny (domowe).

Zygmunt Polakowski.

Klasa VII. b.

1. Rozwinąć myśl zawartą w dwuwierszu:
„O milkę nasze dwory, lecz o sto mil myśli,
Dlategośmy do przyjaźni, sąsiedzie, nie przyszli“ (domowe).
2. Właściwości talentu Słowackiego w pierwszym okresie twórczości (szkolne).

3. Objaśnić postać Filona w Balladynie Słowackiego (szkolne).
4. Poglądy na budowę materji. Na podstawie nauki fizyki (domowe).
5. Określić głośniejsze zasady i cele Towianizmu (szkolne).
6. Przedświt jako doskonały wyraz poezji mesyanistycznej (dom.).
7. Rozwój myśli demokratycznej w Polsce porobiorowej (domowe).
8. Znaczenie widowisk teatralnych dla wychowania narodowego (szkolne).

Dr. M. Janik.

Tematy niemieckie :

Klasa V. a.

1. Ramses II. (szkolne).
2. Der Stryjer Park in Herbst (domowe).
3. Wie entstehen unsere Münzen? (szkolne).
4. Die Bedeutung der Steinkohle (domowe).
5. Die Schlacht bei Marathon (szkolne).
6. Die Macht des Gewissens. Nach Schillers „Kraniche des Ibykus“ (domowe).
7. Der Reiter und der Bodensee. Eine Erzählung (szkolne).
8. Die Spiele der Griechen und unser Sport (domowe).
9. Aus Goethes Kinderzeit (szkolne).
10. Die Ernährung der Pflanzen (domowe).
11. Eine Übersetzung aus dem Polnischen ins Deutsche (szkolne).
12. Die Lokomotive. Eine Beschreibung (domowe).

Dr. K. Zagajewski.

Klasa V. b. i c.

1. Der Arme und der Reiche. Eine Erzählung nach der Lektüre (szkolne).
2. Meine Wohnung. Eine Beschreibung (domowe).
3. Eine Übersetzung aus dem Deutschen ins Polnische (szkolne).
4. Welche Bauten in Lemberg gefallen mir am meisten (dom.).
5. Des Kaisers neue Kleider. Eine Erzählung nach der Schullektüre (szkolne).
6. Die Macht der Freundschaft nach dem Gedichte von Schiller: „Die Bürgschaft“ (domowe).
7. Die Anfänge der christlichen Kultur in Europa (domowe).

8. Die Erfindung der Lokomotive und ihre Bedeutung für die Kultur (domowe).
9. Eine Übersetzung aus dem Deutschen ins Polnische (szk.).
10. Und der Mensch versuche die Götter nicht. Auf Grund des Gedichtes von Schiller: „Der Taucher“ (domowe).
11. Galiziens Erdölquellen (szkolne).
12. Die modernen Verkehrsmittel (domowe).
13. Die Tellsage. Nach der Schullektüre (szkolne).
14. Eine Übersetzung aus dem Polnischen ins Deutsche) (szkol.).

J. Trojnar.

Klasa VI. a.

1. Wie das Schulgeld an den österreichischen Mittelschulen entrichtet wird (domowe).
2. Siegfrieds Ermordung. Nach dem Nibelungenliede (szkolne).
3. Übersetzung einer Fabel Lessings ins Polnische (szkolne).
4. Was erfahren wir aus den ersten zwei Aufzügen des Lustspiels: „Minna v. Barnhelm“ über die Hauptpersonen des Stückes (domowe).
5. Was ist in Lemberg sehenswert (domowe).
6. Kurzer Inhalt des Gudrunliedes (szkolne).
7. Meine Lebensbeschreibung (domowe).
8. Die poetische Fabel in Hermann-Dorothea (domowe).
9. Eine Übersetzung aus dem Deutschen ins Polnische.
10. Das Osterfest (domowe).
11. Die körperliche Erziehung an unserer Schule (szkolne).
12. Eine Übersetzung aus dem Polnischen ins Deutsche.

J. Trojnar.

Klasa VI. b.

1. Der Besuch Brauns des Bären bei Reineke (szkolne).
2. Lembergs Denkmäler (domowe).
3. Charakteristik des Wirts in Lessings „Minna“ (szkolne).
4. Ackerbau und Industrie (domowe).
5. Hagen. Ein Charakter aus dem Nibelungenliede (szkolne).
6. Eine Übersetzung aus dem Deutschen ins Polnische (szkolne).
7. Die sixtinische Madonna (domowe).
8. Der historische Hintergrund der Tellsage (szkolne).
9. Was verdanken wir der Zeitung? (domowe).
10. Das Besitztum des Wirtes zum goldenen Löwen (szkolne).

Dr. K. Zagajewski.

Klasa VII. a.

1. Schillers „Handschuh“ (szkolne).
2. Im Kriege selber ist das Letzte nicht der Krieg (Piccol. 4.) domowe).

3. Gehorsam als Pflicht eines christlichen Ritters. Nac „Kampf mit dem Drachen“ (szkolne).
4. Das Pilsener Bankett (domowe).
5. Eine Übersetzung aus dem Deutschen ins Polnische (szk.).
6. Zu erfinden ist eine kurze Erzählung zu dem Sprichwort: Eile mit Weile (szkolne).
7. Die Nationalitäten der Österr.-Ungar. Monarchie (domowe).
8. Wallensteins Ermordung (szkolne).

Dr. Karol Zagajewski.

Klasa VII. b.

1. Der deutsch-französische Krieg in den Jahren 1870/1 (dom.).
2. Kurzer Inhalt von „Wallensteins Lager“ von Fr. Schiller (szk.).
3. Der Friedhof am Allerseelentag (domowe).
4. Welche Bedeutung haben die Denkmäler berühmter Männer für die Nachwelt (szk.).
5. Wallensteins Lebensbild. Auf Grund des dramatischen Gedichtes von Schiller: „Wallenstein“ (domowe).
6. Das ist der Fluch der bösen Tat, daß sie fortzeugend immer Böses muß gebären (Zu erklären und zu begründen auf Grund des Dramas: „Wallenstein“ (domowe).
7. Eine Übersetzung aus dem Deutschen ins Polnische (szkolne).
8. Die romantischen Elemente in Schillers Drama: „Die Jungfrau von Orleans“ (domowe).

J. Trojnar.

Tematy zadań francuskich.

Klasa V a.

I-szy kurs.

1. Le temps qu'il fait (domowe.)
2. Racontez le morceau sous le titre „La noix“.
3. Racontez le morceau sous le titre „La tabatière d'or“ (szkol.)
4. La montre. Questions et réponses. (domowe.)
5. La victoire de Valmy (20. sept. 1792). (d'après le morceau: „Bataille de Valmy“ lu à l'école) (szkolne.)
6. Qu'est-ce qu'il y a dans un jardin (Questions et réponses).
7. La forêt (Questions et réponses) (domowe.)
8. Les personnages de la comédie: „La joie fait peur“, lue à l'école (szkolne.)
9. Les lignes et les angles (traduction) (domowe.)
10. La modestie d'un général (d'après un morceau lu à l'école. (szkolne.)

11. Les devoirs envers soi-même. (Dictée.)
12. Les devoirs envers le prochain. (Traduction.)

K. Jarecki.

Klasa V b. i c.

1. „La noix“. Questions et réponses. (szkolne.)
2. Racontez le morceau sous le titre: „La pluie“. (domowe.)
3. „Le vrai citoyen“. D'après un morceau lu à l'école. (szkolne.)
4. „La tabatière d'or“. Questions et réponses.
5. „La dernière soirée de Marie Stuart“. (Traduction.) (domowe.)
6. „Le paysan“. (Traduction.) (domowe.)
7. Les personnages dans la comédie de Me de Girardin: „La joie fait peur“. (domowe.)
8. „Le sang-froid“. (Traduction.) (szkolne.)
9. L'action dans la comédie: „La joie fait peur“. (szkolne.)

St. Grzymalski.

Klasa VI. a. i b.

1. „Quoeries et commerçants“. (Questions et réponses.) (dom.)
2. Racontez la fable de Lafontaine sous le titre: „Le Lion et le rat“. (szkolne.)
3. La première et la seconde maxime de Descartes. (szkolne.)
4. Description d'un village. Questions et réponses.
5. Justifiez à l'aide d'exemple pris dans la fable de la Fontaine „Le lion et le rat“ cette pensée du poète: On a souvent besoin d'un plus petit que soi.
6. L'hiver (Questions et réponses.)
7. Les limites de l'Europe. (domowe.)
8. Le madrigal du roi (d'après une lettre de Mme de Sévigné lue à l'école. (szkolne.)
9. Le second empire en France. (Traduction.) (domowe.)
10. Voltaire, sa vie et ses oeuvres. (szkolne.)
11. Gil Blas. (d'après un morceau de Lesage lu à l'école.) (dom.)
12. La guerre de Prusse. (1870 — 1871.) (Traduction.) (szkolne.)

K. Jarecki.

Klasa VII. a. i b.

1. Inventions et découvertes du XV. siècle. (domowe.)
2. La couleur du ciel (d'après un morceau lu à l'école.) (szkol.)
3. La maison de verre (d'après un morceau lu à l'école.) (szk.)
4. La France, ses fleuves et ses grandes villes. (domowe.)
5. Napoléon I. dans les poésies de V. Hugo et de Béranger. (szkolne.)

6. La conquête de l'air par le dirigeable. (d'après un morceau sous le titre: „La navigation aérienne“ lu à l'école et d'après les dernières nouvelles sur le dirigeable: „La Patrie“.
7. La fabrication des diamants artificiels (Suite.) (d'après un article de l'Illustration lu à l'école.)
8. D'où proviennent les variations des émissions odorantes des fleurs. (d'après le morceau sous le titre „L'odeur des fleurs“ lu à l'école).
9. La vapeur invisible dans l'air.

K. Jarecki.

Tematy piśmiennego egzaminu dojrzałości.

Grupa A.

1. Język polski: Do wyboru *a)* Stanisław Konarski jako odrodziciel ducha narodowego w połowie XVIII. wieku.
b) Stosunki historyczne Polski w epoce porobiorowej.
c) Jakie mamy obowiązki względem siebie i swojego narodu.
2. Język niemiecki: Przetłumaczyć z podręcznika W. Zakrzewskiego, Historia powszechna III. str. 259, wierszy 30.
3. Język francuski: Przetłumaczyć na język polski podyktowany ustępy francuski p. t. „Les villes vues du ciel.“
4. Geometria wykreślna: 1) Dane są dwie proste, przecinające się a leżące w płaszczyźnie, która jest nachyloną do obu płaszczyzn rzutowych; wyznaczyć dwie płaszczyzny takie, dla których kąty zawarte między danymi prostymi będą kątami nachylenia (dwuściennymi).
2. Dany punkt, prosta i płaszczyzna; wyznaczyć płaszczyzny przechodzące przez dany punkt, równoległe do danej prostej, a nachylone do danej płaszczyzny pod danym kątem.
3. Wyznaczyć cień do wnętrza niży.

Grupa B.

1. Język polski: jak w grupie A.
2. Język niemiecki: Przetłumaczyć na język niemiecki podyktowany tekst polski p. t. „Wychowanie na rycerza“ (około 30 wierszy druku).
3. Język francuski: Jak w grupie A.
4. Geometria wykreślna: 1. Dana płaszczyzna „ P “, prosta „ l “ i punkt A . Poprowadzić przez punkt A płaszczyznę równoległą do prostej l , a do płaszczyzny P nachyloną pod kątem 60° .

2. Dana prosta l i rzut poziomy prostej m . Wyznaczyć rzut pionowy prostej m tak, żeby proste l i m były prostopadłe.
3. Dana kula i dwie proste wchrowate. Wyznaczyć płaszczyznę równoległą do danych prostych a styczną do kuli.

Grupa C.

- Z języka polskiego: Do wyboru *a)* Nuta patriotyczna w twórczości naszych trzech wieszczów.
b) Literatura polityczna „Wiek Złoty”.
c) Skarby kopalne naszego kraju.
- Z języka niemieckiego: Przetłómaczyć na język niemiecki podyktowany ustęp polski p. t. „Wychowanie na rycerza” (około 30. wierszy druku).
- Z języka francuskiego: jak w grupie A.
Z geometrii wykresłnej: jak w grupie B.
-

III.

Statystyka uczniów.

A) Klasyfikacja uczniów.

Liczba u góry oznacza ilość prywatystów.

Klasa	Liczba uczniów		Wynik klasyfikacyi w II. półr.			Wodług miejsca pobytu rodziców					
	zapisa-nych	którzy wy- stąpił w ciągu roku szkolnego	z końcem roku szkolnego	stopień celujący	stopień I.	stopień II.	stopień III.	przeznacze- ni do egzami- nu po- prawczego	nieklasyfi- kowano	Miejsco- wych	Zamieszko- wych
I. a	34 ¹	2	32 ¹	2	22	4	—	4	—	27	5
I. b	34	—	34	4	22	—	—	8	—	27	7
I. c	35	—	31	3	26	1	—	1	—	20	20
II. a	40	4	38	2	24	6	1	5	—	27	11
II. b	43 ¹	3	40 ¹	—	32	1	1	6	—	28	12
III. a	31 ¹	—	31 ¹	3	21	—	—	7	—	21	10
III. b	34	—	33	5	20	1	—	6	—	28	5
III. c	36 ¹	—	36 ¹	2	31	—	—	3	—	25	28
IV. a	45	4	41	4	24	—	—	10	—	33	11
IV. b	45	2	43	2	26	5	2	8	—	32	8
V. a	28	1	28	1	16	2	2	6	—	17	10
V. b	31	—	31	—	23	1	1	8	—	24	7
V. c	30	2	28	2	21	4	—	6	—	19	9
VI. a	35 ¹	—	36 ¹	2	17	—	—	13	—	24	9
VI. b	36	1	33 ²	2	19	8	—	7	—	22	14
VII. a	26	—	26	2	24	—	—	—	—	20	6
VIII. a	25	2	23	—	21	1	—	1	—	15	8
Razem	586 ²	25	563 ¹	35	389	37	7	94	1	409	154

B) Narodowość i wyznanie uczniów.

Klasa	Narodowość				Wyznanie						
	polska	ruska	niemiec.	czeska	rz. kat.	gr. kat.	orm. kat.	ewang.	mojżesz.	Razem	
I. a	32 ¹	—	—	—	32 ¹	—	—	—	—	—	32
I. b	34	—	—	—	25	—	—	—	—	—	34
I. c	19	10	—	—	9	10	—	2	—	—	31
II. a	38	—	2	—	0	—	—	—	—	—	38
II. b	36 ¹	3	—	—	31	—	—	2	—	—	40
III. a	31 ¹	—	1	—	25	—	—	—	—	—	31
III. b	32 ¹	—	—	—	31 ¹	—	—	—	—	—	31
III. c	32 ¹	3	1	—	26	—	—	1	—	—	33
IV. a	41	—	—	—	19	—	—	—	6	12 ¹	36
IV. b	34	9	—	—	31	—	—	3	—	—	41
V. a	27	—	—	—	16	—	—	—	—	14	43
V. b	27	—	—	—	10	—	—	—	—	—	27
V. c	31	—	—	—	27	—	—	—	—	—	27
VI. a	23	—	—	—	19	—	—	—	—	12	31
VI. b	33 ¹	—	—	—	18	—	—	—	—	5	28
VII. a	31 ²	—	—	—	25 ¹	—	—	—	—	8	33
VII. b	26	—	—	—	11 ¹	—	—	2	—	10 ¹	36
VIII. a	18	5	—	—	20	—	—	—	—	6	26
Razem	522 ²	40	5	—	384 ¹	45	—	10	1	123 ³	563 ¹

C) Wiek uczniów z końcem roku szkolnego 1907.

Urodzeni w roku	Liczba uczniów w klasach														Razem			
	I. a	I. b	I. c	II. a	II. b	III. a	III. b	III. c	IV. a	IV. b	V. a	V. b	V. c	VI. a		VI. b	VII. a	VII. b
1897	7	12	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
1896	11	8	9	8	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48
1895	11	9	9	10	11	4	3	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61
1894	2	5	5	11	10	11	16	7	8	2	—	—	—	—	—	—	—	77
1893	1	—	2	7	5	11	8	10	8	12	4	1	4	—	—	—	—	73
1892	—	—	—	2	3	3	3	12	14	11	8	3	8	2	4	—	—	73
1891	—	—	—	—	—	—	3	3	5	8	7	6	8	10	5	3	2	60
1890	—	—	—	—	—	1	—	—	5	10	5	14	5	7	5	4	4	60
1889	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	6	3	6	15	7	5	46
1888	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	7	6	9	7	30
1887	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	5	10
Razem	32	34	31	38	40	31	33	36	41	43	27	31	28	33	36	26	23	563

Opłaty szkolne i stypendya.

Całą opłatę szkolną w I. półroczu 1907/8 uiszczyło uczniów	137
Połowę opłaty szkolnej w I. półr. „ „ „	1
Uwolnionych od całej opłaty szkolnej w I. półr. było „	455
Przed uiszczeniem opłaty szkolnej wystąpiło „	22
Całą opłatę szkolną w II. półroczu 1907/8 uiszczyło „	178
Połowę opłaty szkolnej w II. półr. „ „ „	1
Uwolnionych od całej opłaty szkolnej w II. półr. było „	393
Przed uiszczeniem opłaty szkolnej wystąpiło uczniów	37
Opłata szkolna w I. półroczu wynosiła . . . K	5500—
„ „ „ II. „ „ „ „	7140—
Taksy wstępne wynosiły razem	2415·80
Fundusz na środki naukowe	1829·80
Datki uczniów na gry i zabawy	586—
Stypendya pobierało uczniów jedenastu w kwocie	3015—

Fundusz pomocy naukowej.

I. Dochody.

Z dodatków dobrowolnych uczniów przy wpisach wpłynęło :

Klasy I. a, b, c	K	22·90
„ II. a	„	18·50
„ II. b	„	15·60
„ III. a	„	19·80
„ III. b	„	14·80
„ IV. a	„	24·20
„ IV. b	„	15·76
„ V. a	„	14·10
„ V. b	„	15—
„ V. c	„	9·90
„ VI. a	„	—80
„ VI. b	„	2·30
od innych w ciągu roku szkolnego	„	16·80

Razem K 211·16

II. Rozchody.

1. Księgarnia Köhlera za książki do nauki	K	116·90
2. Ubogiemu uczniowi na ubranie	„	15—
3. Uczniowi na opłatę szkolną	„	10—
4. Hirschprung Leon za ubrania dla uczni	„	70—

Razem . K 211·90

Niezależnie od powyższego bieżącego funduszu utworzono inny, którego przeznaczeniem jest założenie bursy dla ubogiej młodzieży II. szkoły realnej. Inicytywę do tego dał JW. Pan Adolf Mussil, właściciel realności we Lwowie i tak zwane: „Kółko czwartkowe“, które już raz z drobnych groszowych wkładek uzbierało w ciągu lat kilku 100 koron; złożonych na książeczkę gal. Kasy oszczędności Nr. 151802. Kwota ta w ostatnim roku zwiększyła się hojnym datkiem WP. Jakóba Rysiaka, budowniczego; ofiarnością grona nauczycielskiego II. szkoły realnej. Stan książeczki oszczędności w dniu 1. lipca 1908 wynosił wraz z odsetkami kwotę 329 koron 34 halerzy. Zaczemu inicjatorowi i wszystkim ofiarodawcom składa niniejszém Dyrekcya serdeczne podziękowanie i poleca nadal tę sprawę opiece Rodziców i przyjaciół młodzieży.

IV.

Rozkład godzin.

PRZEDMIOT	K L A S A							Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Religia	2	2	2	2	2	2	2	14
Język polski	3	4	3	3	4	3	4	24
Język niemiecki	6	6	5	4	4	4	4	33
Język francuski	—	—	4	3	3	3	3	16
Geografia	3	2	2	2	—	—	—	9
Historia	2	2	2	3	3	3	4	19
Matematyka	3	3	3	3	4	4	4	24
Historia naturalna	2	3	—	—	2	2	2	10
Fizyka	—	—	3	2	—	3	4	12
Chemia	—	—	—	3	2	2	—	7
Geometria i rysunki geometryczne	—	2	2	2	3	3	2	14
Rysunki odręczne	4	4	4	3	3	2	2	22
Kaligrafia	2	—	—	—	—	—	—	2
Gimnastyka	2	2	2	2	2	2	2	14
Razem	29	29	32	32	32	33	33	220
Język ruski	—	—	2	2			—	4

V.

Kronika Zakładu.

Druga szkoła realna liczyła w r. 1907/8 7 klas w 17 oddziałach i umieszczała się w 4 budynkach a to przy ulicy Szeptyckich l. 14. i 16. i przy ulicy Szumlańskiego l. 7. i 11a) przyjmując uczniów przede wszystkim z II. i III. dzielnicy miasta.

Rok szkolny 1907/8 rozpoczął się we wtorek dnia 3. września 1907. nabożeństwem wstępnym w kościele św. Łazarza i cerkwi seminaryum duchownego.

Egzamin wstępny do I. klasy odbył się w dwóch terminach lipcowym i wrześniowym przed trzema komisjami egzaminacyjnymi.

Dnia 9. września 1907 odbyło się uroczyste nabożeństwo żałobne za duszę śp. cesarzowej Elżbiety, tak samo 19. listopada, jako w dzień imienin św. p. cesarzowej Elżbiety.

W dniu 25. września 1907 poruszyła do głębi zakład nasz wiadomość o nagłym zgonie Rady Rządu, em. dyrektora I. szkoły realnej Dra Teofila Gerstmann, wielce zasłużonego obywatela, pedagoga i opiekuna młodzieży szkolnej. Za czasów dyrektury śp. Dyrektora Gerstmann powstała nasza szkoła w r. 1899 najpierw jako filia jedynej wówczas szkoły realnej we Lwowie a następnie rozwinęła się w osobny zakład. Śp. Dr. Teofil Gerstmann zawsze najtroskliwszą opieką otaczał początkujący zakład i starał się o jego rozwój. Młodzież szkolna i grono nauczycielskie, odczuwając boleśnie tę stratę wzięło gremialny udział w pogrzebie, który się odbył dnia 27. września a dyrektor zakładu przemówił nad otwartą mogiłą, dając wyraz niewymownemu żalowi i podnosząc zasługi zmarłego.

Cześć pamięci zacnego obywatela kraju!

We czwartek dnia 3. października odbyło się po lekcjach szkolnych nabożeństwo żałobne za duszę śp. Dyrektora Dra Teofila Gerstmann w kościele św. Łazarza.

W piątek dnia 4. października, jako w dzień imienin Najjaśniejszego Pana odbyło się uroczyste nabożeństwo szkolne.

We czwartek dnia 14. listopada 1908 odbyło się w kościele św. Łazarza uroczyste nabożeństwo ku czci Patrona Zakładu św. Stanisława Kostki.

Dnia 21. listopada 1908 umarł po ciężkiej słabości uczeń klasy Ia) Maryan Klabutschar. Grono nauczycielskie z dyrektorem i młodzieżą szkolną serdecznym żalem przejści oddali ostatnią usługę, biorąc udział w pogrzebie przedwcześnie zgasłego ucznia i kolegi.

We środę dnia 4. grudnia 1907 urządziła młodzież klas wyższych ku czci trzech wieszczów narodowych w sali gimnastycznej poranek artystyczny. Na program złożyły się śpiewy choralne, popisy muzyczne, deklamacje i przedstawienie ustępu z dramatu Juliusza Słowackiego: „Kordyan”. (Spisek koronacyjny. Scena IV. V. i VIII.)

W dniu 17. stycznia 1908 wzięła młodzież szkolna wraz z nauczycielami gremialny udział w pogrzebie śp. Jana Lewickiego, Rady dworu i krajowego Inspektora szkół.

Rok ubiegły zbyt był obfity w smutne wypadki. Ale najstraszniejszym ciosem dla całego kraju i narodu była niespodziewana, z ręki zbrodniarza śmierć JE. śp. Andrzeja Potockiego c. k. Namiestnika Galicyi. Po odbytem nabożeństwie żałobnem w dniu 14. kwietnia 1908 młodzież i grono nauczycielskie wzięło udział w pochodzie pogrzebowym przez utworzenie szpaleru w czasie eksportacji zwłok na dworzec główny przy ul. Leona Sapiehy.

Egzamin dojrzałości odbył się pod przewodnictwem JW. Pana Rady Dworu Jana Frankego w czasie od 25 maja do 3 czerwca 1908. Dnia 26. maja odwiedził zakład i przysłuchiwał się egzaminowi dojrzałości JW Pan Dr. Ignacy Dembowski Wiceprezydent Rady Szkolnej krajowej. Do egzaminu zgłosiło się 47. uczniów publicznych i 7 eksternistów. Wynik podany poniżej.

W ciągu roku przystąpiła młodzież katolicka trzykrotnie do sakramentów św.

Rok szkolny zakończono uroczystem nabożeństwem dnia 4. lipca 1908.

Czytelnia uczniów. Jak rok rocznie, począwszy od 1905. otworzono i w bieżącym roku szkolnym dnia 15. września inauguracyjnym wieczorkiem Czytelnię uczniów przy tutej. Zakładzie. Czytelnią zarządzał Wydział uczniów składający się z 18. członków; nadto czuwała nad działalnością Czytelni wybrana przez grono komisya nauczycielska złożona z pięciu członków, a mianowicie profesorów Janika, Jareckiego, Paczosa, Trojnarza i Zagajewskiego. Czytelnia mieściła się w jednej sali szkolnej, a otwartą była dla uczniów tylko 3 klas najwyższych od godziny 5—7 popołudniu. Od września do maja odbyło się 12. posiedzeń Wydziału, a nadto 17. zebrań członków na których wygłoszono następujące odczyty: 1. Prof. Rembacz: „O wpływie geometrii na ogólne wykształcenie“; 2. Prof. Krygowski: „Z podróży do Anglii“; 3. Prof. Krygowski: „O skraplaniu powietrza“; 4. Uczeń Mach: „O radium“; 5. Uczeń Schall: „O Ost-Ocie“; 6. Prof.

Niemczykiewicz: „O sztuce greckiej“; 7. Uczeń Feuerstein: „Dwa odczyty o dramatach Ibsena, wystawionych na lwowskiej scenie. 7. Uczeń Schall: „O Grotgerze“; 9. Uczeń Tabaczyński: „Jak mamy się zachować w obec akcji bojkotowania towarów pruskich.“ 10. Uczeń Semmel: „Pięć odczytów o Stef. Żeromskim“. 11. Uczeń Feuerstein: „O Stanisławie Wyspiańskim“; 12. Uczeń Sęk: „O solidarności koleżeńskiej“.

Nadto urządziła „Czytelnia dwa obchody narodowe“ w rocznicę powstania Listopadowego i Konstytucji Trzeciego Maja.

Biblioteka Czytelni składa się ze 100 książek; prócz tego oddano pod kierownictwo Czytelni bibliotekę szkolną uczniów klas wyższych, posiadającą 469 dzieł. Z biblioteki korzystało 119 uczniów, a wypożyczono 1965 dzieł, z czego przeciętnie przypada na każdego ucznia około 16. dzieł. Czytelnia prenumeruje 2. dzienniki: a) Słowo polskie; b) Kuryer lwowski i 8. czasopism peryodycznych: 1. Krytykę; 2. Sfinks; 3. Kulturę; 4. Świat Słowiański; 5. Tygodnik ilustrowany; 6. Ateneum Polskie; 7. Misyse katolickie; 8. Prawdę.

W łonie Czytelni utworzyło się w drugim półroczu „Kółko turyistyczne“, które urządziło szereg wycieczek, między innymi do Podhorzec i Oleska. Kółko turyistyczne zapowiedziało na wakacje kilka wycieczek w Karpaty Lesiste.

Oprócz tego zwiedzono z uczniami klas wyższych zakłady przemysłowe we Lwowie: destylarnię nafty i rafinerię spirytusu WP. Baczewskiego, który osobiście oprowadzał uczniów i dawał wyjaśnienia, za co Dyrekcya składa mu niniejszem serdeczne podziękowanie. Nauczyciele rysunków odręcznych urządzili także kilka lekcji rysowania w polu.

W ciągu roku szkolnego 1907/8 zaszły następujące zmiany w składzie grona nauczycielskiego:

R. S. K. z 6. czerwca 1907 L. 22849 uwalnia asystenta rysunków odręcznych Tadeusza Nowakowskiego od służby z końcem maja 1907.

R. S. K. z 10. czerwca 1907 L. 23112 mianuje Kazimierza Rechowicza asystentem rysunków odręcznych.

R. S. K. z 9. lipca 1907 L. 28342 poleca uwolnić Dra Bernarda Hausnera na własną prośbę od obowiązków nauczyciela religii mojszeszowej.

Prezydyum R. S. K. z 27. lipca 1907 L. 222 donosi o pousunięciu do VIII rangi służbowej profesora Juliana Hawła z dniem 1/10 1907 na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa W. i O. z dnia 25. czezwa 1907 L. 18645.

R. S. K. z 27. lipca 1907 L. 32596 przenosi zastępcę nauczyciela Józefa Wróblewskiego w tym samym charakterze do szkoły realnej w Stanisławowie.

R. S. K. z 31. lipca 1907 L. 24.370 przenosi zastępcę nauczyciela Eugeniusza Grossa w tym samym charakterze do c. k. szkoły realnej w Krakowie.

R. S. K. z 30. lipca 1907 L. 16710 mianuje zastępcę nau-

czyciela Władysława Wierzbickiego rzeczywistym nauczycielem w c. k. II. gimnazjum w Tarnowie.

R. S. K. z 30. lipca 1907 nadaje profesorowi c. k. gimnazjum w Jaśle Franciszkowi Paczosie posadę nauczycielską w tutejszym zakładzie.

R. S. K. z 30. lipca 1907 L. 16.266 przenosi profesora Jana Gawlikowskiego w tym samym charakterze do c. k. gimnazjum w Sanoku.

R. S. K. z 4. sierpnia 1908 L. 33.749 przenosi rzeczywistego nauczyciela c. k. I. szkoły realnej Franciszka Bergera w tym samym charakterze do tutejszego zakładu.

R. S. K. z 9. września 1907 L. 35.273 mianuje Jana Gruchałę zastępcą nauczyciela.

R. S. K. z 14. września 1907 L. 40.530 przenosi asystenta rysunków c. k. I. szkoły realnej w Krakowie Józefa Skoczylasa w charakterze zastępcy nauczyciela do tutejszego zakładu.

R. S. K. z 30. września 1907 L. 38.553 porucza naukę religii mojżeszowej Drowi Majerowi Tauberowi.

R. S. K. z 8. października 1907 L. 41.914 udziela zastępcy nauczyciela Dr. Stanisławowi Strońskiemu bezpłatnego urlopu na przeciąg roku szkolnego 1907/8 w celu uzupełnienia studyów naukowych zagranicą.

R. S. K. z 6. grudnia 1907 L. 55.562 udziela zastępcy nauczyciela Witoldowi Rogoszewskiemu urlopu do końca I. półrocza roku szk. 1907/8.

R. S. K. z 10. grudnia 1907 L. 54.468 mianuje asystenta geometrii wykreślnej c. k. szkoły politechnicznej, egzam. kandydata stanu naucz. Bazylego Kalicuna bezpłatnym aplikantem w tutejszym zakładzie.

R. S. K. z 25. stycznia 1908 L. 62.280 nadaje zastępcy nauczyciela w c. k. V. gimnazjum w Krakowie Kazimierzowi Węglowi posadę rzeczywistego nauczyciela w c. k. szkole realnej w Tarnopolu, a przydziela go do służby w tutejszym zakładzie.

R. S. K. z 21. stycznia 1908 L. 2478 przenosi zastępcę nauczyciela Edmunda Wolańskiego do c. k. szkoły realnej w Jarosławiu.

R. S. K. z 18. lutego 1908 L. 6859 zatwierdza w zawodzie nauczycielskim ks. Teodozego Leżohubskiego i nadaje mu tytuł c. k. profesora.

R. S. K. z 12. marca 1908 L. 6926 udziela profesorowi Dr. Zygmuntowi Motylewskiemu urlopu na przeciąg roku szkolnego 1908/9 dla studyów naukowych za granicą.

R. S. K. z 6. kwietnia 1908 L. 15.102 donosi o zamianowaniu komisarzem dla nadzoru religii gr. kat. c. k. Radcę szkolnego ks. Juliana Fedusiewicza.

R. S. K. z 24. maja 1908 L. 92. Pr. przenosi zastępcę nauczyciela Józefa Skoczylasa w tym samym charakterze do c. k. szkoły przemysłu drzewnego w Zakopanem.

VI.

Fizyczne wychowanie młodzieży.

Fizyczne wychowanie młodzieży odbywało się za pomocą obowiązkowej gimnastyki, gier i zabaw na świeżem powietrzu, wycieczek w okolice Lwowa, przy których zwracano uwagę młodzieży na zabytki sztuki, zbiory naukowe i pamiątki historyczne.

W miesiącach zimowych odbywała się gimnastyka dla każdej klasy dwa razy w tygodniu. W miesiącach letnich, począwszy od maja ćwiczyli się uczniowie na boisku „Tow. zabaw ruchowych“ po dwa razy w tygodniu w grach i zabawach ruchowych pod kierunkiem fachowych nauczycieli Towarzystwa a pod nadzorem nauczycieli gimnastyki własnego zakładu, którzy każdym razem kontrolowali udział uczniów. Dyrekcyja zawarła układ z Zarządem T. Z. R. i przeznaczyła z funduszu gier i zabaw kwotę 250 kor. na rzecz Tow. za użycie boiska, przyborów i fachowe kierowanie zabawami za cały sezon letni tj. od maja, aż do października rb. Udział uczniów był zwłaszcza w maju bardzo liczny tak, że w jednym dniu nieraz dochodziła liczba do 200, a gdy się zważy, że takie gry odbywały się 4 razy na tydzień i Tow. musiało przeznaczyć często po trzech naraz nauczycieli fachowych do kierowania zabawami, to przyznać należy, że wynagrodzenie nie było wygórowane i za tak skromne żądanie należy się Tow. Zabaw ruchowych ze strony Dyrekcyi uznanie i podziękowanie. Zauważyć należy, że udział w zabawach zmalał przy końcu czerwca, co tłumaczy się częściowo opuszczeniem zakładu przez uczniów klasy VII., którzy już z końcem maja po zdaniu egzaminu dojrzałości zakład pożegnali, a więcej jeszcze tą okolicznością, że wielu uczniów przeznaczonych do egzaminu promocyjnego, mając wiele do nauki, z konieczności wstrzymywały się od udziału w grach i zabawach. Spodziewać się jednak należy, że udział młodzieży największy będzie we wrześniu i październiku. Liczba uczniów biorących udział w grach i zabawach w maju i czerwcu wahała się między 180 a 50. Ogółem w czasie 25 dni zabawowych zanotowano razem uczniów 1750, przeciętna liczba wynosiła 70 uczniów.

Wycieczek z pojedynczemi klasami w okolice Lwowa odbyto 35, dalszych wycieczek odbyto dwie tj. do Żółtkwi i do Borysławia.

W ciągu roku szkolnego zbadał, podobnie jak w roku ubiegłym uproszony w tym celu przez Dyrekcyę Zakładu lekarz, Wny Dr. Bolesław Kielanowski, 202 uczniów naszego Zakładu celem sprawdzenia, czy mogą ze względu na stan swego zdrowia brać udział w ćwiczeniach gimnastycznych. Do badania przeznaczał nauczyciel gimnastyki jedynie tych uczniów, którzy wśród ćwiczeń zbyt się męczyli, nie mogli oddechać przez nos, dostawali napadów duszności, krwotoków nosowych i t. p. względnie tych, którzy sami przed rozpoczęciem się nauki oświadczyli, że cierpią na tę lub ową chorobę; zasięmano również zdania lekarskiego w tych przypadkach, kiedy uczeń nieprawidłową budową w oko wpadając, albo niezdrową cerą budził podejrzenie, że ćwiczenia gimnastyczne mogą na jego organizm wywrzeć wpływ niekorzystny. W kilku wreszcie przypadkach zwrócono się do lekarza z prośbą o rozstrzygnięcie, czy uczniowie słabi z powodu zbytnej odległości mieszkania od sali gimnastycznej nie poniosą szkody na zdrowiu przez dwukrotne chodzenie, przedpołudniem na naukę szkolną, a po południu na gimnastykę.

Wynik badania był następujący:

Ilość badanych w ogóle	181
Z tych uwolniono od uczęszczania na naukę gimnastyki	153

Przyczyną uwolnienia były:

1. Niedokrewność	19
2. Nerwica	11
3. Krótkowzroczność znacznego stopnia	6
4. Gruźlica płuc w okresach początkowych	7
5. Gruźlica stawów i kości	16
6. Zapalenie nerek przewlekłe	1
7. Przerost błony śluzowej nosa znacznego stopnia	22
8. Zapalenie ucha środkow.	1
9. Skrzywienie kręgosłupa	3
10. Nieżyty przewlekłe dróg oddechowych	18
11. Choroby serca	8
12. Przepukliny	2
13. Padaczka	1
14. Zwichnięcie nieuleczone	2
15. Mieszkanie zbyt odległe	36
Razem	<u>153</u>

VII.

Ważniejsze rozporządzenia władz szkolnych

w ciągu roku szkolnego 1907/8.

1. C. K. R. S. K. z 10 czerwca 1907 L. 164. Pr. w sprawie przedkładania tematów do wypracowań piśmiennych dla egzaminu dojrzałości.
2. C. K. R. S. K. z 9 października 1907 L. 42461 o załatwieniu prośb o przypuszczanie kociet do egzaminów wstępnych do wszystkich klas we własnym zakresie działania Dyrekcyi.
3. R. S. K. z 28 października 1907 L. 50322 w sprawie ułatwień dla nieograniczonych kandydatów stanu nauczycielskiego w celu złożenia egzaminu kwalifikacyjnego.
4. R. S. K. z 18 listopada 1907 L. 53412 o odbywaniu studjów w pruskich zakładach naukowych.
5. Prezydum c. k. R. S. K. z 8 grudnia 1907 L. 363 o zachowaniu się młodzieży lwowskich szkół średnich.
6. R. S. K. z 25 lutego 1908 L. 7656 w sprawie zajęć ubocznych nauczycieli.
7. R. S. K. z 16 marca 1908 L. 82/Pr. podaje do wiadomości rozporządzenie c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty z 29 lutego 1908 L. 10051 Dz. r. m. N. 18 w sprawie odbywania egzaminów dojrzałości.
8. R. S. K. z 21 marca 1908 L. 13114 donosi o reskrypcie J. E. Pana Ministra W. i O. zarządzającym zakończenie roku szkolnego wyjątkowo w dniu 4 lipca 1908.
9. R. S. K. z 12 maja 1908 L. wydaje przepisy szczegółowe w sprawie egzaminów dojrzałości w szkołach realnych.
10. R. S. K. z 25 maja 1908 L. 99 w sprawie nieegzaminowanych zastępców nauczycieli.

VIII.

Środki naukowe.

Biblioteka dla nauczycieli.

Biblioteka liczy obecnie 763 dzieł w około 1000-u tomów. W ciągu roku szkolnego nabyto między innymi następujące dzieła: Wiek XIX. (Sto lat myśli polskiej); Dr. Antoni J.: Nowe opowiadania historyczne; Śliwiński: Mickiewicz jako polityk; Łoziński: Życie polskie w dawnych wiekach; Bezimienny: Czarna księga; Chłędowski: Dwór w Ferrarze; Słownik geograficzny Królestwa Polskiego; Bonnefon: Les écrivains modernes de la France; Doumic: Histoire de la littérature française; Collier: A history of english literature; Święcicki: Historia literatury powszechnej; Poliński: Dzieje muzyki polskiej; Rutherford: Radioaktive Umwandlung; Treadwell: Chemia analityczna; Greinacher: Radium; Folkierski: Zasady rachunku różniczkowego; Gosiewski: Zasady rachunku prawdopodobieństwa; Witkowski: Tablice matematyczno-fizyczne; Kępiński: Podręcznik równań różniczkowych; Charlier: Die Mechanik des Himmels; Thomson: Elektrizitäts-Durchgang in Gasen; Gray: Lehrbuch der Physik; Forsyth: Theory of functions; Kohlrausch: Lehrbuch der praktischen Physik; Lamb: Lehrbuch der Hydrodynamik; Pockels: Lehrbuch der Kristalloptik; Love: Lehrbuch der Elastizität; Poincaré: Wissenschaft u. Hypothese; Thomson: Elektrizität und Materie; Mme Curie: Untersuchungen über die radioaktiven Substanzen; Schmidt: Die Kathodenstrahlen; Geitler: Elektromagnetische Schwingungen und Wellen; Elsner: Die Praxis der Chemikers; Goedeke: Grundriss zur Geschichte der deutschen Dichtung; Schorr: Żydzi w Przemysłu do końca XVIII. wieku; Potocki: Portret i krajobraz angielski; Sienkiewicz: Na polu chwały; Balaban: Żydzi lwowscy na przełomie XVI. i XVII. wieku; Daniłowski: Jaskółka; Briot-Bonquet: Leçons de géométrie analytique; Górski: Monsalwat; Nowaczyński: Car Samozwaniec; Zeromski: Dzieje grzechu; Chrzanowski: Marcin Bielski; Warmiński: Andrzej Samuel i Jan Seklucyan; Flawiusz: Dzieje wojny

żydowskiej; Konopnicka: Poezye (6 tom.); Tetmajer: Poezye (5 tom.); Wyspiański: Dzieła wszystkie; Gembarzewski: Wojsko polskie; Morawski: Historia uniwersytetu Jagiellońskiego; Kaspro-
wicz: Uczta Herodyady, Bunt Napierskiego, Miłość; Kozicki: Michał Anioł; Bujak: Galicya; Mickiewicz: Emigracya polska (1860 — 1890); Rostworowski: Dyaryusz Sejmu z r. 1830/31; Glass: Wizerunek człowieka z r. 1906 w Polsce pocziwego
Tretiak: Pamiętniki Ignacego Domejki; Wadowski: Kościoły lubelskie; Grabowski: Literatura aryańska w Polsce; Lecky: Dzieje wolnej myśli w Europie; Strug: Ludzie podziemni. W darze otrzymywano cenne wydawnictwa Akademii Umiejętności w Krakowie. Nadto kilka dzieł ofiarowała Rada szkolna krajowa, p. Ludwik Zagajewski ofiarował wydawnictwa Turowskiego, p. Kon. Niemczykiewicz jedno dzieło. Ofiarodawcom składa się na tem miejscu serdeczne podziękowanie.

Zarząd prenumerował następujące czasopisma: Biblioteka warszawska, Przegląd polski, Przegląd filozoficzny, Książka, Przewodnik bibliograficzny, Zeitschrift für Kunst u. Zeichenunterricht, Poradnik językowy, Archiv für slavische Philologie, Lud, Muzeum, Krytyka, Kultura, Świat słowiański, Tygodnik ilustrowany, Wszec-
świat, Gazeta lwowska.

II. Biblioteka dla uczniów.

Biblioteka polska uczniów liczyła w roku ubiegłym 826 dzieł w 942 tomach. Korzystało z niej ogółem 208 uczniów, którzy wypożyczyli 3005 tomów, zatem przeciętnie wypada 15 tomów na jednego z wypożyczających.

Biblioteka dla klas niższych otwarta była 3 razy tygodniowo w czasie pauzy 20-minutowej, biblioteka dla klas wyższych codziennie w Czytelnii dla uczniów Zakładu.

Biblioteka niemiecka uczniów posiada dzieł 150, tomów 550.

III. Inne środki naukowe z końcem roku szkolnego.

1. Gabinet rysunków odręcznych dla klas wyższych:

modeli rysunkowych	510
wzorów	117
wydawnictw z wzorami rysunkowymi	5
2. Gabinet dla klas niższych:

modli	280
wzorów: 1 zeszyt Pflanzenornament i wzory rysunkowe Kolbet Gmelich.	
3. Gabinet historii naturalnej:

Inwentarz gabinetu historii naturalnej wykazuje 258 pozycji różnych przedmiotów, przeważnie do nauki domatologii, zoologii, mineralogii i geologii, modeli do nauki historii naturalnej.
4. Gabinet fizyki posiada przyrządów 209.

5. Gabinet chemii liczy przyborów 200 sztuk, preparatów chemicznych 300.
 6. Gabinet geografii i historii:
Map ściennych 122, globusów 3, model horyzontu, sfera armilarna, tablic Cybulskiego 20, obrazy dla szkoły i domu wydane staraniem Towarzystwa dla reprodukcji dzieł sztuki we Wiedniu, Hölzla obrazów geograficznych 37, Haasa obrazów do geografii fizycznej i geologii 50, Dyapozytywy do skioptikonu z widokami Grecyi. Speemanna muzeum (dzieła sztuki) 5, roczników. Fotografie widoków Włoch, sztuk 101. Obrazów historycznych Langla 72. Steoroskopy 2. Steorogramów 202. Tablic etnograficznych 6. Gipsowy model Morskiego Oka i okolicy. Fotografii Tatr 9. Atlasy obrazowe Geistbecka 3. Hipsometr, tellurium. Berggausa atlas fizyczno-geograficzny. 2 tablice Letosehka. Zbiór produktów kolonialnych, zbiór najważniejszych skał. Generalna karta austr. węg. sztabu generalnego 1:200000 (Ziemie dawnej Polski). Mapa Tatr 1:25000. 2 mapy okolic Lwowa 1:75000. 2 karty geologiczne Monarchii austro-węgierskiej.
-

IX.

Wykaz książek na rok szkolny 1908/1909
w szkołach realnych.

I. Klasa.

- Religia.** a) *rit. lat.* Ks. Ślósarz — Katechizm religii katolickiej. Wydanie 1—2. Lwów 1899. Cena opr. kor. 1.
b) *rit. gr.* Середний катихизм християньско-католицької релігії одобрений австр. Епископатома. Львів 1906. Opr. hal. 80.
- Język polski.** Konarski — Zwięzła gramatyka języka polskiego. Lwów 1902. Opr. hal. 50.
Próchnicki i Wójcik — Wypisy polskie dla I. klasy. Wyd. 3—4. Lwów 1906. Opr. kor. 1·50.
- Język niemiecki.** German i Petelenz — Ćwiczenia niemieckie dla I. klasy. Wyd. 5—6. Lwów 1906. Opr. kor. 1·80.
- Geografia.** Romer — Geografia. Lwów 1904. Opr. kor. 1·40 ll. Wyd. w druku.
- Historia.** Pieniążek — Opowiadania z dziejów kraju rodzinnego. Lwów 1895. Opr. kor. 1.
- Matematyka.** Ignacy Kranz — Arytmetyka i Algebra na kl. I. II. Kraków 1904. Kor. 1·80.
- Historia naturalna.** Nowicki-Limbach — Zoologia. Wyd. 10. Lwów 1903. Opr. kor. 2·20.

II. Klasa.

- Religia.** a) *rit. lat.* Ks. Ślósarz, katechizm religii katol. Wydanie 1—2. Lwów 1899. Opr. kor. 1.
Середний катихизм християньско-католицької релігії одобрений австр. Епископатома. Львів 1906. Opr. hal. 80.

- Język polski.** Konarski — Zwięzła gramatyka języka polskiego. Lwów 1902. Opr. hal. 50.
Próchnicki i Wójcik — Wypisy polskie dla II. klasy. Wyd. 2—3. Lwów 1905. Opr. kor. 1·80.
- Język niemiecki.** German i Petelenz — Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy. Wyd. 5. Lwów 1907. Opr. kor. 2·20.
- Geografia.** Baranowski i Dziedzicki — Geografia powszechna; oprac. Dr. Eug. Romer. Wyd. 11. Lwów 1905. Opr. kor. 2·80.
- Historia.** Zaleski — Opowiadania z dziejów austriackich i powszechnych. Wyd. 2. Lwów 1901. Opr. kor. 1.
- Matematyka.** Ignacy Kranz — Arytmetyka i algebra. Cz. I. na I. i II. Kraków 1904. Kor. 1·80.
- Historia naturalna.** Nowicki-Limbach, Zoologia. Wyd. 10. Lwów 1903. Opr. kor. 2·20.
- Geometria i rysunki geometryczne.** Moćnik-Maryniak, Geometria pogładowa Część I. Wyd. 6—8. Lwów 1904. Opr. kor. 150.

III. Klasa.

- Religia.** a) *rit. lat.* Ks. Jougan — Liturgika. Wyd. 1—3. Lwów 1906. Opr. kor. 1·40.
Ks. Dąbrowski — Historia biblijna zakonu starego. Wyd. 1—4. Stanisławów 1899. Opr. kor. 1·40.
A. Торонський — Історія біблійна старого завіта. Вид. 2. Львів 1899. Opr. kor. 2.
A. Торонський Літургіка. Вид. 3. Львів 1906. Opr. kor. 1·60.
- Język polski.** Małecki — Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9—10. Lwów 1905. Opr. kor. 2·40.
Czubek-Zawiliński — Wypisy polskie dla III. klasy. Lwów 1904. Wyd. 2. Opr. kor. 2.
- Język ruski.** Kokorudz — Konarski, Gramatyka ruska dla Polaków. Lwów 1900 kor. 2.
Вогдан Ленкий. Читанка руска. Львів 1904 kor. 1·40.
- Język niemiecki.** German i Petelenz — Ćwiczenia niemieckie dla klasy III. Wyd. 4. Lwów 1907. Opr. kor. 2·40.
Petelenz — Deutsche Grammatik. Lwów 1904. Wyd. 2. Opr. kor. 1·80.
- Język francuski.** Amborski — Książka do nauki języka francuskiego. Część I. Lwów 1895. Opr. kor. 1·70.
lub:
Dr. St. Węcowski: Książka do nauki języka francuskiego dla klasy III. szkoły realnej. Lwów 1908. Opr. kor. 1·80.
- Geografia.** Baranowski i Dziedzicki — Geografia powszechna oprac. Dr. Eug. Romer. Wyd. 11. Lwów 1902. Opr. kor. 2·80.
- Historia.** Zipper — Opowiadania z mitologii Greków i Rzymian. Lwów 1897. Opr. kor. 2·40.

- Matematyka.** Ignacy Kranz — Arytmetyka i Algebra, podręcznik dla szkół średnich. Cz. II. na kl. III. i IV. Kraków 1904. Kor. 1:80.
- Fizyka** Kawecki i Tomaszewski — Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 4—5 Kraków 1906. Opr. kor. 2.
- Geometria i rysunki geometryczne.** Moćnik-Maryniak — Geometria poglądowa. Część II. Wyd. 4—6. Lwów 1902. Opr. kor. 1:50.

IV. Klasa.

- Religia.** a) *rit. lat.* Ks. Jougan, Liturgika. Wyd. 1—3. Lwów 1906. Opr. kor. 1:40.
- b) *rit. gr.* А. Торонський — Літургіка. Вид. 3. Львів 1906. Opr. kor. 1:60.
- Język polski.** Małecki — Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9—10. Lwów 1905. Opr. kor. 2:40.
- Próchnicki — Wzory poezji i prozy. Wyd. 2—3. Lwów 1906. Opr. kor. 3.
- Język niemiecki.** German i Petelenz — Ćwiczenia dla IV. klasy. Wyd. 3—4. Lwów 1905. Opr. kor. 2:40.
- Petelenz — Deutsche Grammatik. Wyd. 2. Lwów 1904. Opr. kor. 1:80.
- Język francuski.** Amborski — Książka do nauki języka francuskiego. Część II. Lwów 1894. Opr. kor. 2.
- Język ruski.** Kokorudz-Konarski — Gramatyka ruska dla Polaków. Lwów 1900. Kor. 2.
- Александр Барвіньский. Виріб з літератури рускої для семнарий учительских. Львів 1901. Kor. 3.
- Geografia.** Benoni-Majerski — Geografia austr.-węgierskiej monarchii. Wyd. 5. zmienione i przerobione przez Bolesława Baranowskiego. Lwów 1907. Opr. kor. 1:20.
- Historia.** Zakrzewski — Historia powszechna. Część I. Wyd. 1—3. Kraków 1902. Opr. kor. 2:40.
- Matematyka.** Dziwiński — Podręcznik arytmetyki i algebry dla klas wyższych. Wyd. 3. Lwów 1906. Opr. kor. 4.
- Fizyka.** Kawecki i Tomaszewski — Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 4—5. Kraków 1906. Opr. kor. 2.
- Chemia.** Sucheni — Zasady chemii w połączeniu z mineralogią. Lwów 1904. Kor. 2:20.
- Geometria i rysunki geometryczne.** Moćnik-Maryniak, Geometria poglądowa. Część II. Wyd. 4—6. Lwów 1902. Opr. kor. 1:50.

V. Klasa.

- Religia.** *a) rit. lat.* Ks. Dr. Maciej Sieniatycki — Ogólna katolicka dogmatyka. Lwów 1906. kor. 2.
b) rit. gr. А. Торонський — Христ.-катол. догматика фундаментальна і апологетика для кляс висших Вид. II. Львів 1907. Opr. kor. 2.
 У. Торонський — Догматика частна для висших кляс. Львів 1895. Opr. kor. 2.
- Język polski.** Tarnowski i Bobin — Wypisy polskie dla szkół realnych i seminaryów nauczycielskich. Tom. I. Wyd. 2—3. Lwów 1905. Opr. kor. 3.
 Wybór z dzieł pisarzy greckich i łacińskich w przekładach. Część I. Lwów 1902. Opr. kor. 5.
- Język ruski.** Podręczniki, jak w klasie IV.
- Język niemiecki.** Juliusz Ippoldt und Adolf Stylo — Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. I. Teil. V. Klasse. Kor. 4.
 Wyd. II. w druku.
- Język francuski.** Amborski — Książka do nauki języka francuskiego. Część III. Lwów 1895. Opr. kor. 2:40.
- Historia.** Zakrzewski — Historia powszechna. Część II. Wyd. 3—4. Kraków 1906. Opr. kor. 2:40.
 Lewicki — Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych. Wyd. 1—3. Kraków 1901. Kor. 2.
- Matematyka.** Dziwiński — Podręcznik arytmetyki i algebry dla klas wyższych. Wyd. III. Lwów 1906. Opr. kor. 4.
 Kranz — Logarytmy. Kraków 1900. Opr. kor. 1:20.
- Historia naturalna.** Rostafiński — Botanika szkolna dla klas wyższych. Wyd. 2. Kraków 1901. Kor. 3.
- Chemia.** Sucheni A. — Zasady chemii nieorganicznej. Lwów 1908. Kor. 3:20.
- Geometria i rysunki geometryczne.** Łazarski — Zasady geometrii wykresnej (z atlasem). Wyd. II. Lwów 1901. Opr. kor. 3.

VI. Klasa.

- Religia.** *a) rit. lat.* Ks. Szczeklik — Etyka katolicka. Wyd. 3—4. Tarnów 1908. Opr. kor. 2.
b) rit. gr. Дорожинський — Етика. Lwów 1904. Kor. 2.
- Język polski.** Tarnowski i Bobin — Wypisy polskie dla szkół realnych i seminaryów nauczycielskich. Tom. I. Wyd. 3. Lwów 1905. Opr. kor. 3.
 Tarnowski i Bobin — Wypisy polskie dla szkół realnych

i seminaryów nauczycielskich. Tom. II. Wyd. 1—2. Lwów 1900. Opr. kor. 3.

Wybór z dzieł pisarzy greckich i łacińskich jak w kl. V.

Język ruski Podręczniki jak w klasie V.

Język niemiecki. Lessing: Minna von Barnhelm, Goethe: Hermann u. Dorothea. Schiller: Wilhelm Tell, Maria Stuart.

Język francuski. Amborski — Wypisy francuskie. Część I. Lwów 1896. Kor. 3.

Historya. Zakrzewski — Historia powszechna. Część III. Wyd. 2. skrócone. Kraków 1903. Opr. kor. 2'80.

Lewicki — Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych. Wyd. 1—3. Kraków 1901. Opr. kor. 3.

Matematyka. Dziwiński — Zasady algebry. Wyd. II. Lwów 1898. Opr. kor. 3'60.

Kranz — Logarytmy. Kraków 1908. Opr. kor. 1'20.

Historya naturalna. Petelenz — Zoologia dla klas wyższych szkół średnich. Wyd. 1—3. Lwów 1907. Opr. kor. 3.

Chemia. Duchowicz Bolland — Chemia organiczna. Lwów 1906. Kor. 2'50.

Fizyka. Kawecki i Tomaszewski — Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Wyd. 3—4. Kraków 1906. Opr. kor. 3'40.

Geometrya i rysunki geometryczne. Łazarski — Zasady geometryi wykreślnej (z atlasem). Wyd. 2. Lwów 1901. Opr. kor. 3'40.

VII. Klasa.

Religia. a) *rit. lat.* Ks. Jougan — Historia Kościoła katolickiego. Lwów 1907. Wyd. 3. Kor. 2.

b) *rit. gr.* Ваппер Стефанович — История христ. католицкой церкви. Lwów 1903. Kor. 2.

Język polski. Tarnowski i Bobin — Wypisy polskie. Część II. Wyd. 1—2. Lwów 1900. Opr. kor. 3.

Wybór z dzieł pisarzy greckich i łacińskich jak w kl. V.

Język niemiecki. Schiller: Wallenstein, Grillparzer: Sappho, Freytag: Journalisten.

Język francuski. Amborski — Wypisy francuskie. Część II. Lwów 1897. Opr. kor. 4.

Historya. Zakrzewski — Historia powszechna. Część III. Wyd. 2. skrócone. Kraków 1903. Opr. kor. 2'80.

Lewicki — Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych. Wyd. 1—3. Kraków 1901. Opr. kor. 2.

Głąbiński-Finkel. Historia i statystyka austriacko-węgierskiej monarchii. Wyd. 1—2. Lwów 1904. Opr. kor. 2.

Matematyka. Dziwiński — Zasady algebry. Wyd. 2. Lwów 1898. Opr. kor. 3'60.

(Kranz — Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych. Kraków 1905. Wyd. 1—2. Opr. kor. 3·50.)

Kranz — Logarytmy. Kraków 1900. Opr. kor. 1·20.

(Kranz — Trygonometria kulista w zadaniach. Wyd. 2. Kraków 1906. Hal. 30.)

(Ujęte w nawiasy książki nie są obowiązkowe tylko polecane)

Kranza Zbiór zadań także i w kl. V. i VI.

Historia naturalna. Łomnicki — Mineralogia i geologia. Wyd. 5. Lwów 1900. Kor. 1·60.

Fizyka. Kawecki i Tomaszewski — Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Wyd. 3—4. Kraków 1906. Opr. kor. 3·40.

Geometria i rysunki geometryczne. Dr. M. Łazarski: Zasady geometrii wykreślnej (z atlasem). Wyd. 2. Lwów 1901. Opr. kor. 3·40.

X.

Wynik klasyfikacyi.

Klasa I. A.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymali:

1. Magiera Grzegorz
2. Paszkiewicz Michał

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Bartz Eugeniusz	12. Miklaszewski Władysław
2. Begiński Edward	13. Mładejowski Jan
3. Bielecki Adam	14. Obolewski Franciszek
4. Boguniewicz Roman	15. Pfeiffer Zdzisław
5. Cirin Wacław	16. Pretsch Mieczysław
6. Filipowicz Paweł	17. Siemieński Roman
7. Gärtner Rudolf	18. Skiba Edward
8. Głębocki Jan	19. Stec Marcin
9. Kisielewski Kazimierz	20. Szerbicki Jan
10. Kraus Adolf	21. Ząbczyk Władysław
11. Łuczyński Władysław	22. Komarnicki Bolesław

4 uczniów otrzymało poprawkę z jednego przedmiotu, stopień drugi otrzymało 4 uczniów.

Klasa I. B.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymali:

1. Kraus Stanisław
2. Skowronek Kazimierz
3. Słuka Rudolf
4. Wasyleńko Tadeusz

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Bałaban Romuald	7. Hecker Fryderyk
2. Batsch Alfred	8. Hudec Stefan
3. Bendel Maurycy	9. Karel Norbert
4. Engel Józef	10. Kawik Józef
5. Friedel Wilhelm	11. Koch Józef
6. Halpern Zygmunt	12. Konopka Edward

13. Kotowicz Władysław	18. Reh Norbert
14. Mittlener Stanisław	19. Rolauer Stanisław
15. Mass Samuel	20. Romaniszyn Maryan
16. Otto Karol	21. Sokal Maurycy
17. Popiel Stanisław	22. Starck Wilhelm

Do egzaminu poprawczego z jednego przedmiotu przeznaczono:
8 uczniów.

Klasa I. C.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymali:

1. Horaczuk Michał
2. Łazoryk Emilian Roman
3. Michalczuk Grzegorz

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Bartel Ignacy Oskar	14. Meisner Jakób
2. Buemaniuk Bazyli	15. Pottyondy Ruprecht
3. Distler Aleksander	16. Ringel Karol Arnold
4. Feuerstein Karol	17. Schmalz Mieczysław
5. Finkler Ignacy	18. Sknurzył Józef Władysław
6. Fleischl Feliks	19. Spiess Karol
7. Freund recte Reisler Hirsch	20. Stahl Artur Herman
8. Gawałko Edward	21. Staub Maksymilian
9. Gofryk Stanisław Jan	22. Surmacz Bronisław
10. Hyczko Eustachy Józef	23. Szul Włodzimierz
11. Jaremczuk Tadeusz	24. Tarantiuk Bazyli
12. Jonas Marek	25. Tłumak Szymon
13. Mączka Zygmunt	26. Zwatschka Antoni

Jeden uczeń otrzymał poprawkę a jeden stopień drugi.

Klasa II. A.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymali:

1. Nowotny Roman
2. Żaak Władysław

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Ardel Karol	7. Hladik Julian
2. Botwin Józef	8. Kirschbaum Adolf
3. Dienstl Franciszek	9. Niemczakowski Bronisław
4. Grabowicz Stanisław	10. Panek Stanisław
5. Handler Karol	11. Peszko Karol
6. Hilewicz Jerzy	12. Popiel Maryan

13. Powolny Władysław	19. Warski Władysław
14. Rudnicki Wiktor	20. Wasser Godel
15. Sołtys Michał	21. Wolwender Tadeusz
16. Surmiński Tadeusz	22. Wysocki Włodzimierz
17. Swoboda Bernard	23. Zauderer Mieczysław
18. Szwee Bronisław	24. Plutter Tadeusz

5 uczniów otrzymało poprawkę z jednego przedmiotu, stopień drugi otrzymało 6 uczniów, a stopień trzeci jeden.

Klasa II. B.

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Aślanowicz Stanisław	17. Łanowy Alojzy
2. Białostocki Aleksander	18. Łapczyński Edward
3. Biliński Franciszek	19. Maksymowicz Teodor
4. Biłyk Józef	20. Maresch Adolf
5. Burzyński Mieczysław	21. Nestheimer Rudolf
6. Cieśla Henryk	22. Pariser Albert
7. Filipowicz Julian	23. Penar Antoni
8. Gębala Stanisław	24. Petryczko Franciszek
9. Godel Leon	25. Scheer Alfred
10. Goldwag Schij	26. Scholtz Juliusz
11. Händel Wilhelm	27. Scholtz Otto
12. Hawling Franciszek	28. Stachowski Jarosław
13. Jurem Ignacy	29. Unger Oswald
14. Kalitka Romuald	30. Wiktor Władysław
15. Katz Karol	31. Zadzielski Bronisław
16. Konasiewicz Piotr	32. Szydłowski Sławos

Sześciu uczniów otrzymało poprawkę z jednego przedmiotu, stopień drugi otrzymał jeden uczeń, stopień trzeci jeden uczeń.

Klasa III. A.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymali:

1. Hauer Tadeusz
2. Mańkowski Jerzy
3. Paszkiewicz Maryan

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Ciliński Franciszek	7. Lang Maryan
2. Dudziński Ludwik	8. Ludwig Karol
2. Hensl Rudolf	9. Miłkaszewski Jan
3. Karniewski Julian	10. Noworyta Tadeusz
5. Katzer Czesław	11. Pałaszewski Maryan
6. Lachowicz Tadeusz	12. Pelz Jan

13. Pilarski Stanisław
14. Scherer Stanisław
15. Wagner Piotr
16. Wonsch Henryk
17. Wysocki Adam

18. Żurowski Władysław
19. Kopaczyński Teofil
20. Orobkiewicz Adam
21. Sołtys Janusz

6 uczniów otrzymało poprawkę z jednego przedmiotu, a jeden uczeń otrzymał stopień drugi.

Klasa III. B.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymali:

1. Haas Bronisław
2. Kalwaryjski Henryk
3. Matkowski Maryan
4. Porębski Gustaw
5. Reiser Majer

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Bistroń Eugeniusz	11. Reh Zygmunt
2. Dobrowolski Tadeusz	12. Rubin Mojżesz
3. Engel Mieczysław	13. Schmidt Jan
4. Kikiewicz Roman	14. Sereżyński Antoni
5. Krzyżanowski Tadeusz	15. Tennenbaum Maurycy
6. Kułyłak Jan	16. Tuskiewicz Edward
7. Kurowski Mieczysław	17. Wallner Tadeusz
8. Lendusko Władysław	18. Zabereszczak Stanisław
9. Mazurkiewicz Tadeusz	19. Kunz Antoni
10. Politzer Stefan	20. Majcher Władysław

Siedmiu uczniom pozwolono poprawić niedostateczną notę z jednego przedmiotu po wakacjach, jeden uczeń otrzymał stopień drugi.

Klasa III. C.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymali:

1. Gliszczyński Czesław
2. Jaskólski Stanisław

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Birtus Henryk	7. Gross Salomon
2. Brezdeń Antoni	8. Haber Edward
3. Cifferblatt Józef	9. Hamber Marek Salomon
4. Fichtel Franciszek	10. Hartel Edmund
5. Geller Zygmunt	11. Herbinger Jan
6. Gelles Berl	12. Hreczkowski Adolf

13. Jurjewicz Józef	23. Majer Eugeniusz
14. Jurkiewicz Maryan	24. Marcinek Karol
15. Katz Marek	25. Migdałło Konstanty
16. Kociaba Mikołaj	26. Piss Jakób
17. Kolman Henryk	27. Pottyondy Zygmunt
18. Konopka Józef	28. Rosenberg Maks
19. Kosiór Jan	29. Rudnicki Roman
20. Kowalski Jan	30. Smarzewski Tadeusz
21. Lakser Mojżesz	31. Wandel Jakób
22. Lipart Kazimierz	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów.

Klasa IV. A.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymali:

1. Gadomski Władysław
2. Milet Filip
3. Steinbach Salomon
4. Stříbrny Wilhelm

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Bornstein Ignacy	13. Oryszczak Władysław
2. Chodkiewicz Franciszek	14. Ostapiak Tomasz
3. Diéker Emanuel	15. Pelz Jerzy
4. Joehman Edward	16. Próchnik Eliasz
5. Knoll Izydor	17. Rysiak Józef
6. Köhli Franciszek	18. Skawiński Leon
7. Kostecki Stanisław	19. Skórski Zygmunt
8. Kruszyński Tadeusz	20. Szygalski Józef
9. Lew Emanuel	21. Święciecki Stanisław
10. Loos Emil	22. Wereszczyński Kyzimierz
11. Ludwíg Wiktor	23. Wiśłocki Franciszek
12. Luśniak Eugeniusz	24. Zbożił Miłostaw

10 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po fe-ryach, 1 uczeń otrzymał stopień drugi, 2 uczniów otrzymało stopień trzeci.

Klasa IV. B.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymali:

1. Biegański Stanisław
2. Kroch Leon

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Barszczewski Albin	3. Duma Zenobiusz
2. Biliński Ignacy	4. Fink Leon

5. Gänger Maryan	16. Otto Bronisław
6. Gollinger Franciszek	17. Rosenstreich Józef
7. Karawan Bazyli	18. Sandberg Leon
8. Kollscher Maksymilian	19. Skalij Stanisław
9. Kowalski Franciszek	20. Solik Waleryan
10. Kunaniec Jarosław	21. Stern Jakób
11. Leibfritz Edward	22. Szczebel Jan
12. Mehr Markus	23. Weissberg Maurycy
13. Milian Feliks	24. Welk Maryan
14. Moos Edward	25. Welles Ludwig
15. Noworyta Adam	26. Zinkes Zygryd

8 uczniów otrzymało poprawkę z jednego przedmiotu, 5 stopień drugi, 2 stopień trzeci.

Klasa V. A.

Stopień celujący otrzymało:

1. Roczynski Franciszek.

Stopień pierwszy:

1. Borkowski Antoni	9. Juściński Felicyan
2. Danik Edward	10. Łodziński Włodzimierz
3. Dąbrowski Tadeusz.	11. Modzelewski Ludwik
4. Fedorowski Kazimierz	12. Pawłowski Juliusz
5. Hozer Jan	13. Rauch Edward
6. Hüdsch Stanisław	14. Smerek Zygmunt
7. Jocher Franciszek	15. Tyrawski Andrzej
8. Jurkiewicz Juliusz	16. Wisser Jan

8 uczniów otrzymało poprawkę z jednego przedmiotu, 2 otrzymało stopień drugi.

Klasa V. B.

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Adamek Tadeusz	10. Król Alojzy
2. Dicker Karol	11. Krott Leopold
3. Elmer Emanuel	12. Lang Karol
4. Fuchs Abraham	13. Leer Bernard
5. Walm Zygmunt	14. Nass Salomou
6. Hirschprung Henryk	15. Neudeck Jerzy
7. Hiss Józef	16. Pepiak Ludwik
8. Jedynakiewicz Leopold	17. Południak Henryk
9. Kroch Arnold	18. Romaniszyn Mieczysław

19. Salzman Emil
20. Spaltenstein August
21. Tyszkiewicz Mieczysław

22. Willig Leib
23. Wolak Mieczysław

Stopień drugi otrzymał: 1 uczeń; stopień trzeci: 1 uczeń; do egzaminu poprawczego po wakacjach przeznaczono: 6 uczniów.

Klasa V. C.

Stopień celujący otrzymali:

1. Ackerbauer Adolf
2. Zmłociuk Grzegorz

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Buryan Stanisław	12. Pauli Edward
2. Chmielowski Andrzej	13. Piwowoński Józef
3. Finkelstein Bernard	14. Reiser Jakób
4. Janusz Filemon	15. Tabaczyński Roman
5. Karpiuk Konstanty	16. Toruń Stanisław
6. Krajewski Michał	17. Trojnar Józef
7. Kuchar Karol	18. Walter Jan
8. Lang Roman	19. Zubrzycki Aleksander
9. Makowicz Michał	20. Weber Leonard
10. Makowski Bronisław	21. Semmel Mojżesz
11. Mass Herman	

Jednemu uczniowi pozwolono zdawać egzamin poprawczy z jednego przedmiotu po wakacjach, 4 uczniów otrzymało stopień drugi.

Klasa VI. A.

Stopień celujący otrzymali:

1. Kalwaryjski Bernard
2. Korner Natan

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Dembiński Maryan	10. Scheinmann Maurycy
2. Gohling Jan	11. Serafinowicz Stanisław
3. Goldenberg Szymon	12. Staromiejski Włodzimierz
4. Hein Franciszek	13. Stefczyk Kazimierz
5. Herzig Simche	14. Topolnicki Eustachy
6. Klarfeld Salomon	15. Umański Edward
7. Nawrocki Julian	16. Weiss Albert
8. Otto Kazimierz	17. Weinbaum Emanuel
9. Sabiński Jan	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono trzynastu uczniów publicznych i jednego prywatystę; stopień drugi otrzymał jeden uczeń.

Klasa VI. B.*Stopień celujący otrzymali:*

1. Pineles Salomon

Stopień pierwszy:

1. Bardach Henryk	11. Pohler Jan
2. Gołogier Izak	12. Rossowski Tadeusz
3. Kreiner Herman	13. Ruff Adolf
4. Lang Władysław	14. Skupień Mieczysław
5. Mulkiwicz Stefan	15. Smerek Stanisław
6. Nestajko Porfiry	16. Steinwurzyl Aron
7. Neumann Juda	17. Toroń Władysław
8. Pariser Adolf	18. Zborzyl Aleksander
9. Pesches Adolf	19. Ziff Józef
10. Pisarski Bronisław	

7 uczniom pozwolono poprawić się z jednego przedmiotu, 8 otrzymało stopień drugi, 1 nieklasyfikowano.

Klasa VII. A.*Stopień celujący:*

1. Sucharda Edward
2. Unger Walter

Stopień pierwszy:

1. Berggrün Herman	13. Karpiński Marcelli
2. Bisset Maryan	14. Kisielewski Stanisław
3. Dobrowolski Stanisław	15. Kloss Kazimierz
4. Eberle Eugeniusz	16. Kołodziejski Stanisław
5. Eisenstein Emil	17. Lubliner Fryderyk
6. Feuerstein Henryk	18. Mikulski Michał
7. Fuchs Izrael	19. Sankowski Wiktor
8. Głąb Bronisław	20. Skórski Władysław
9. Głogowski Jan	21. Szeligowski Stanisław
10. Hauser Rudolf	22. Trzeciecki Stefan
11. Jochman Karol	23. Weber Gustaw
12. Jurkowski Józef	24. Wiśniewski Maryan

Klasa VII. B.*Stopień pierwszy:*

1. Bieler Bernard	7. Kirschbaum Samuel
2. Bikeles Major	8. Kleiner Józef
3. Dornbach Tadeusz	9. Klimko Stanisław
4. Janusz Michał	10. Kmicikiewicz Antoni
5. Kaliczyński Leopold	11. Kosiński Kalikst
6. Kapustiak Izydor	12. Kowalski Stanisław

13. Lewicki Hilary
14. Mach Stanisław
15. Michalewski Stefan
16. Orzeł Kazimierz
17. Rothfeld Bernard

18. Runge Stanisław
19. Schall Jakób
20. Szkodziński Feliks
21. Zerygiewicz Tadeusz

Jednego ucznia przeznaczono do egzaminu poprawczego po fe-
ryach, jeden otrzymał stopień drugi.

Wynik egzaminu dojrzałości

w terminie letnim roku szkolnego 1907/8.

Do egzaminu zgłosiło się :

a) uczniów publicznych	47
b) eksternistów	9
Razem	56

Świadectwo dojrzałości otrzymali :

1. Bergerin Herman
2. Bieler Bernard
3. Bisset Maryan
4. Dobrowolski Stanisław
5. Dornbach-Żukiewicz Tad.
6. Eberle Eugeniusz
7. Eisenstein Emil
8. Feuerstein Henryk
9. Fuchs Izrael
10. Głęb Bronisław
11. Hauser Rudolf
12. Janusz Michał
13. Jochman Karol
14. Jurkowski Józef
15. Kaliczyński Leopold
16. Kapustiak Izydor
17. Karpiński Marcei
18. Kisielewski Stanisław
(z odznaczeniem)
19. Kirschbaum Samuel
20. Kleiner Józef
21. Kloss Kazimierz
22. Klimko Stanisław
(z odznaczeniem)
23. Kmicikiewicz Antoni
24. Kołodziejcki Stanisław
25. Kosiński Kalikst
26. Kowalski Stanisław
27. Lewicki Hilary

28. Lubliner Fryderyk
29. Michalewski Stefan
30. Mikułski Michał
31. Orzeł Kazimierz
32. Rothfeld Bernard
(z odznaczeniem)
33. Runge Stanisław
34. Sankowski Wiktor
35. Schall Jakób
36. Skórski Władysław
37. Sucharda Edward
(z odznaczeniem)
38. Szeligowski Stanisław
39. Szkodziński Feliks
40. Trzeciecki Stefan
41. Unger Walter
(z odznaczeniem)
42. Weber Gustaw
43. Wiśniewski Maryan
44. Zerygiewicz Tadeusz
45. Jesionowski Zygmunt
(eksternista)
46. Nalepa Wojciech
(eksternista)
47. Noworyta Roman
(eksternista)
48. Przeddziecki Stanisław
(eksternista)

Przed egzaminem ustnym odstąpiło dwóch eksternistów. Trzech
uczniów publicznych i jednego eksternistę reprobowano na pół roku,
dwóch eksternistów na rok.

Zapisy na rok szkolny 1908/9.

1. Egzamina poprawcze odbędą się w poniedziałek dnia 31 sierpnia 1908 o godz. 9-tej rano. 2. Zapisy do I. klasy odbywać się będą dnia 31. sierpnia. 3. Egzamin wstępny do I. klasy odbędzie się dnia 1. września. 4. Zapisy do klasy II.—VII. odbędą się dnia 1. i 2. września. 5. Uroczyste nabożeństwo z powodu otwarcia nowego roku szkolnego odbędzie się dnia 3. września o 8-mej godzinie rano. 6. Nauka szkolna rozpocznie się dnia 4. września. 7. Egzamina wstępne do klas II.—VII. rozpoczną się dnia 3. września.

Uwaga: Do II. szkoły realnej zapisywać się mają uczniowie, którzy mieszkają w II. i III. dzielnicy miasta.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do szkół średnich

(Rozporządzenie c. k. Rady Szkolnej krajowej z dnia 26. kwietnia 1890 L. 6.995).

a) Z religii należy wymagać wiadomości, których z terażniejszego rozkładu nauki nabyć powinien uczeń w pierwszych czterech latach obowiązkowej nauki szkolnej w szkołach czteroklasowych;

b) z języka wykładowego: czytanie płynne i wyraziste, objaśnianie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli; opowiadanie treści większymi ustępami; znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego, rozszerzonego i rozbiór jego części składowych pod względem składni, zgody i rzędu, poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom z uwzględnieniem głównych zasad interpunkcyj;

c) z języka niemieckiego: czytanie płynne i zrozumiałe; znajomość odmiany rodzajników, rzeczowników, przymiotników i zaimków (osobistych, dzierżawnych, wskazujących i względnych); odmiana słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej, tudzież odmiana najzwyklejszych czasowników mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych; poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść przed podyktowaniem poda się uczniom w języku wykładowym;

d) z rachunków: pisanie liczb do miliona włącznie; biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitemi; pewność w tabliczce mnożenia, znajomość miar metrycznych.

